

DOMOVINA

Upravištvo »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 6
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica št. 5/II.
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar. Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani št. 10.711.

Izlet nacionalne mladine v konjiški srez je lepo uspel

Prebivalstvo je sprejelo izletnike z zastavami in slavoloki — Na velikem zboru v Konjicah so govorili tudi Jovo Banjanin, dr. Albert Kramer in Ivan Pucelj

Konjice, v juliju.

V soboto in nedeljo je mladina Jugoslovenske nacionalne stranke v večjem številu obiskala svoje somišljenike v konjiškem srezu. Kjerkoli so se omladinci ustavili, povsod so bili prisrčno in gostoljubno sprejeti. Domačini so videli v tem obisku nacionalne mladine iz vseh krajev naše ožje domovine dokaz pozornosti, ki jo nacionalna mladina posveča zlasti obmejnim štajerskim krajem. V tem kratkem času, ki ga je mladina preživela med Konjičani, je iz razgovorov z domačini spoznala razmere, v katerih živijo, in težave, ki jih tarejo.

Hkratu v Nacionalno mladino so prišli na zborovanje v Konjicah tudi odlični člani vodstva Jugoslovenske nacionalne stranke. Z navdušenjem je pozdravilo napredno prebivalstvo konjiškega sreza v svoji sredi podpredsednika stranke Jova Banjanina, senatorja dr. Alberta Kramerja, senatorja Ivana Pucelja, bivšega podbana dr. Otmarja Pirkmajerja, bivše narodne poslance Milana Mravljeta, Albina Komana, Lovra Petovarja in Avgusta Lukačiča. Zunanji udeleženci so dobili nepozabne vtiske o lepotah pokrajine ob vznožju gozdnatega Pohorja in o njenih dobrih prebivalcih.

Prva skupina udeležencev se je odpeljala z velikim avtobusom že v soboto iz Ljubljane in prispela zvečer v Vitanje, kamor so prišli tudi odborniki banovinskega odbora omladinske Jugoslovenske nacionalne stranke iz ostalih srezov banovine. Domačini so priredili mladini krasen sprejem. Po pozdravnih in zahvalnih nagovorih domačinov in udeležencev izleta je vitanjska nacionalna deca zapela več lepih narodnih pesmi. Najsiromahnejši otroci so bili ob tej priliki obdarovani s skromnimi darili. Po skupni večerji so imeli člani banovinskega omladinskega odbora sejo. Na njej so bila podana poročila in so bili sprejeti za nacionalno omladino pomembni sklepi. Po seji se je razvila prijetna družabna zabava, ki bo ostala vsem v najlepšem spominu. Drugi dan zjutraj so izletniki nadaljevali pot. V krasnem jutru so se odpeljali do Stranic, kjer so jim domačini postavili slavolok z napisom »Dobro došli!« V imenu Straničanov je izrekel domači omladinec svojim tovarišem iz vseh krajev banovine prisrčen pozdrav.

Po krajšem postanku, ki je potekel v prijatnih razgovorih z domačini, so izletniki nadaljevali pot peš preko dveh hribovk in med krasno obdelanimi polji do Zreč, kamor sta medtem prispela še dva avtobusa omladincev, ki sta se bila odpeljala iz Ljubljane v nedeljo zgodaj zjutraj. Tako je narasla skupina izletnikov iz Ljubljane in srezov na bivšem Kranjskem na okoli 120 udeležencev. Tudi Zrečani so postavili nacionalni omladinci v pozdrav lep slavolok. V Zrečah je bil pripravljen skupen zajtrk, med katerim so domačini prisrčno pozdravljali izletnike.

Malo po 9. so prišli omladinci v Konjice, kamor so skoro istočasno z vlakom, avtobusi in kolesi prispeli tudi udeleženci iz ostalih srezov. Konjičani so izletnike v izredno velikem številu navdušeno pozdravili. V svojih govorih so poudarili, da z zadovoljstvom in zadoščenjem sprejemajo nacionalno mladino, katero globoko verujejo. Nato se je razvil dolg spredov z veliko državno zastavo na čelu. Za njo je korakala dolga vrsta fantov in mladih mož. Konjice so se odele v slavnostno obleko. Skoraj ni bilo hiše, s katere ne bi bila visela jugoslovenska trobojnica, preko ceste pa je bil postavljen velik slavolok. Na spredov so metala nacionalna dekleta šope cvetja.

S cvetjem okrašeni omladinci so se napotili na vrt Narodnega doma, kjer se je začelo ob 10. zborovanje. Zbralo se je okrog 800 zborovalcev. Na zbor so prišli voditelji Jugoslovenske nacionalne stranke, katerim so navzočni priredili navdušen sprejem.

Zborovanje je začel predsednik sreske omladinske organizacije v Konjicah g. Franjo Bertonec. Toplo je pozdravil vse navzočne, zlasti pa člane vodstva stranke in njene mladinske gibanja. Zboru je predlagal, naj si izvoli za predsednika g. Cirila Zagarja, kar je bilo z navdušenjem sprejeto. G. Zagar se je zahvalil za izkazano zaupanje in izrekel ponoven pozdrav in zahvalo navzočnim voditeljem, da so počastili Konjičane s svojim obiskom. Posebno pa se je zahvalil banovinskemu omladinskemu odboru, da si je za to svojo večjo družabno-politično prireditve izbral prav konjiški srez. V svojih nadaljnjih izjavanjih je prikazal težavne razmere, v katerih živi delovno ljudstvo konjiškega sreza, in zapreke, s katerimi se morajo boriti nacionalni in napredni ljudje.

Nato je izpregovoril v imenu kmečke mladine g. Mlakar. Poudaril je, da se je kmečka mladina v navdušenjem oklenila gibanja omladinske Jugoslovenske nacionalne stranke, ker izhaja njen program iz spoznanja, da je kmečki stan osnovni stan našega naroda.

Navdušeno pozdravljen je dobil nato besedo predsednik banovinskega mladinskega odbora g. inž. Jože Rus, ki je jedrnat očitral osnove in smotre Jugoslovenske nacionalne stranke in njene mladinske organizacije. Poudaril je, da je prav konjiški zbor dokaz uspešnega dela nacionalne mladine. Pozival je stražarje severne meje, naj se zmerom zavedajo, da so del velike jugoslovenske in še mnogo večje slovanske skupnosti. Banovinski omladinski tajnik g. Andrej Uršič je poudaril, da živimo v dobi, ki bo v zgodovini skoro gotovo zabeležena kot ena izmed najusodnejših dob v razvoju človeštva. Da prenesemo mednarodne viharje, moramo biti notranje močni. Temu smotru služi omladinska Jugoslovenska nacionalna stranka. Kot zastopnik delavske mladine je govoril g. Franc Erženčnik iz Črne in izročil zboru pozdrave omla-

dincev iz dravogradskega sreza, ki zaradi nerazumljivega postopanja nekega avtobusnega podjetnika, čeprav so bili že zbrani k vožnji, niso mogli priti na zbor. Sam je s kolesom v polčetrni uri prevozil 90 km. Zborovalci so ga zato še prisrčneje pozdravili.

Viharno pozdravljen je nato izpregovoril podpredsednik Jugoslov. nacionalne stranke g. Jovo Banjanin. Najprej je omenil, da ni prvič v konjiškem srezu. Bil je tam takrat, ko je spremljal po Sloveniji predsednika stranke g. Petra Živkovića. Izrekel je dalje priznanje nacionalni mladini v dravski banovini, katere delo ni posvečeno samo stranki, temveč v prvi vrsti državi in narodu. Nato je razpravljal o prizadevanjih za doseg narodnega sporazuma. Bil je med govorom in na koncu deležen iskrenega pritrjevanja.

Senator g. Ivan Pucelj je na primerih prikazal mladini, kakšna ne sme biti politika. Kdor je v politiki nepošten, ta ne more koristiti ljudstvu. Nato je razpravljal o gospodarskih vprašanjih. Tudi on je bil za svoja izvajanja nagrajen z dolgotrajnim odobravljanjem.

Predsedujoči je nato podal besedo senatorju g. dr. Albertu Kramerju, katerega so zborovalci takoj ob nastopu navdušeno pozdravili. Dr. Kramer je najprej govoril o temeljih, na katerih je zgrajena naša država. Tudi on se je dotaknil sporazuma, obravnaval nato nekatere pereče domače zadeve, na koncu pa je izrekel zahvalo in priznanje nacionalni mladini. Gibanje nacionalne mladine je dokaz življenjske sile stranke. Želi, da bi se povezanost kmečke, delavske, obrtniške in šolane mladine stopnjevala do najtesnejšega dejanskega tovarštva. G. senator je bil za svoj govor nagrajen z dolgotrajnim ploskanjem.

Tople pozdrave je izročil zborovalcem bivši narodni poslanec g. Albin Koman. Za njim je izpregovoril podpredsednik omladinske Jugoslovenske nacionalne stranke g. dr. Branko Vrčon in opozoril na povezanost notranje in zunanje politike. Poudaril je potrebo notranje, duhovne narodne strjenosti in globoke vere v misel slovanske vzajemnosti v sedanjem usodnem času, ko nihamo med vojno in mirom. Oba govornika so zborovalci hvaležno nagradili s priznanjem. Zadnji je izpregovoril narodni poslanec g. Milan Mravljec. Živahni govor g. Mravljeta je bil učinkovit zaključek lepega in razgibanega zborovanja.

Predsedujoči g. Ciril Zagar se je ponovno zahvalil vsem govornikom za izvajanja in zborovalcem za pazljivo prisostvovanje. Izrazil je prepričanje, da bo ta dan ostal nepozaben med nacionalnimi in naprednimi ljudmi konjiškega sreza.

Polni navdušenja so se zborovalci kmalu po 12. uri začeli razhajati, zunanji udeleženci zborovanja pa so se napotili k skupnemu kosilu in po kosilu v gostoljubno zidnico ge. Križničeve in notarja g. Jereba. V prijatnem razgovoru ob čaši pristne štajerske kapljice in med prepevanjem narodnih pesmi je prišla prekmalu ura odhoda. Izletniki so se odpeljali naprej v Oplotnico, kjer so se pozdravili s svojimi somišljeniki in nato nadaljevali pot v Loče, kjer jim je spet stal v pozdrav slavolok. V Ločah se je zbralo več sto ljudi. Med Ločahe je prišel tudi podpredsednik Jugoslovenske nacionalne stranke Jovo Banjanin, kateremu so domačini prisredili izredno tople sprejeme. Po pozdravnih nagovorih so izrazili željo, da jim spregovori ne-

kaj besed, čemur se je g. podpredsednik z veseljem odzval. Poudaril je, da mu obiski naših malih krajev in malih ljudi utrjujejo vero v neuničljivost jugoslovenske misli. Nagrajen je bil spet s toplimi počastitvami.

V Ločah je bila prirejena kmečka družabna prireditev. Ob harmoniki se je mladina zavrtela. V lepem tovariškem razpoloženju je potekalo popoldne. Proti večeru so se izlet-

niki poslovili iz Loč, ki so bile zadnja točka njih programa. S seboj so odnesli najlepše vtiske o našem delovnem in gostoljubnem človeku tam pod Pohorjem. V trajno hvaležnem spominu bo nacionalna mladina, ki se je udeležila izleta v konjiški srez, ohranila vse tiste številne prijatelje, ki so z besedo in dejanjem storili vse, da je prireditev nacionalne mladine tako lepo uspela.

Razburljive vesti, ki se širijo po Koroškem, so neresnične

Zadnji »Koroški Slovenec«, glasilo slovenske narodne manjšine v Nemčiji, prinaša kot prvi članek tale poziv:

»Po deželi krožijo vesti, ki zbuja med ljudstvom razburjenje in nemir. Nepoklicani trdijo, da bodo Slovenci, ki so se pri zadnjem ljudskem štetju priznali k slovenski narodni družini, prisilno izseljeni in zamenjani z Nemci iz Jugoslavije, da bodo narodnozavednim Slovincem odvzete socialne

ugodnosti državnega zakona, kakor podpore novoporočencem, doklade za otroke in podobno. Slovenska prosvetna zveza opozarja, da po državnem zakonu in po izjavah odločujočih oblastev nihče ne sme zaradi slovenske narodne zavednosti utrpeti niti najmanjšo škodo. Osebe, ki širijo take vznemirljive vesti, naj se takoj naznanijo orožništvu. Tudi Slovenska prosvetna zveza bo razburljive govornice, ki motijo javni red in mir, takoj naznanila državni policiji.«

V Ljubljani je bil te dni kongres Kristusa Kralja

Ob veliki udeležbi vernikov se je vršil v soboto in nedeljo v Ljubljani kongres Kristusa Kralja. Obiskal ga je tudi papeški odposlanec kardinal Avgust Hlond iz Varšave, ki je prispel v Ljubljano v petek proti večeru. Na postaji so visokega gosta pričakali papeški nuncij Hektor Felice iz Beograda, minister Maštrović kot zastopnik vlade, pomočnik komandanta divizije brigadni general Dodić, ljubljanski škof dr. Rožman in številni drugi zastopniki javnega življenja. V dvorani Uniona je bil potem pozdravni večer na čast papeževemu odposlancu. Večera so se udeležili tudi tuji škofje s papeškim nuncijem Felicijem in beneškim patriarhom Piazzo na čelu.

Kongresne svečanosti so se začele v soboto z mladinskimi svečanostmi na stadionu. Popoldne je bilo v Unionu zborovanje.

na katerem so bile sprejete resolucije, ki v šestih točkah podajajo smernice kongresa Kristusa Kralja. Zvečer so igrali na stadionu

Sadna letina v Sloveniji bo dobra

Po dosedanjih poročilih bo letos najboljši sadni pridelek v vzhodnih krajih Slovenije, tako v brežiškem, krškem in ptujskem srezu in v Prekmurju. Sadje bo dobro obrodilo tudi v šmarskem srezu. Najslabša sadna letina bo v kočevskem, logaškem in škofjeloškem srezu.

Prav dobro kažejo češplje in hruške. Kmetijski oddelek banske uprave deluje za tem,

»Igro o nebeškem kraljestvu«, pri kateri je sodelovalo okoli 4000 igralcev, a o polnoči so bile po vseh ljubljanskih cerkvah službe božje. V vsaki cerkvi je daroval sv. mašo po eden izmed cerkvenih dostojanstvenikov. Papeški nuncij je maševal v stolnici, alexandrijski (egiptovski) škof Nutti pri frančiškanih, beneški patriarh kardinal Piazzo pri karmeličankah na Selu, goriški nadškof Margotti na Viču, kitajski škof Čeng na Rakovniku, reški škof Camozza v Trnovem in tržaški škof Santin v zavetišču sv. Jožefa. V ostalih cerkvah so maševali jugoslovenski škofje.

Glavna verska svečanost je bila v nedeljo na stadionu, kjer je imel službo božjo papeški odposlanec kardinal Hlond, ki je tudi pridigoval v več jezikih in naposled v slovenščini. Poleg škofov in ministrov, zastopajočih vlado, je prisostvoval svečani maši zastopnik Nj. Vel. kralja in Nj. Vis. kneza namestnika divizijski general Stefanović. Daje so bili navzočni poljski poslanik grof Dembicki, predstavniki senata in narodne skupščine in ljubljanski zastopniki.

Ljubljanski kongres Kristusa Kralja, ki je bil šesti kongres te vrste, je bil zaključen popoldne z versko svečanostjo na stadionu, kamor so prišli udeleženci kongresa v velikem sprevodu, dolgem eno uro. Sprevod je šel mimo Uniona, kjer so ga z balkona gledali visoki predstavniki, ki so se po sprevodu z avtomobili odpeljali na stadion h zahvalni službi božji.

Udeleženci iz Slovenije so se po končanih svečanih z rednimi in posebnimi vlaki odpeljali na svoje domove.

da bi se večina sadja porabila za vkuhanje in sušenje, ne pa za kuhanje žganja. Na novo građe po raznih krajih nad sto novih sušilnic za sadje, tako da bo Slovenija jeseni imela skupaj kakih 300 sušilnic. Banska uprava je izdelala načrte in stroškovnike za male in velike sušilnice.

Stroški za male sušilnice, za katere daje banska uprava podpore, so preračunani do

Andrej Šolar

ROMAN IZ PREDVOJNIH DNI
PO L. THOMI PRIREDIL B. R.

»Res je!« je nekdo zakričal.

»Meca smo že trikrat izvolili.«

»In vselej nas je navlekel,« je zakričal Marolt.

Papeški hišni prelat je spoznal svojega sovržnika po glasu in ga je z jezimi očmi poiskal. Toda Marolt se ni dal ukrotiti.

»Ali si že kdaj storil kaj drugega kakor kimal? Ali si že enkrat govoril za naše koristi?«

»Mir!« je opozarjal Prah.

In Slokan je govoril dalje.

»Pravim, da nam je čisto prav. Saj bi bili morali že spoznati, da se nam samo zato tako slabo godi, ker nismo samostojni. Vsak pravi, da bi moralo biti drugače. Drugače pa ne more biti, če ne bomo drug drugemu pomagali. In zato smo napravili kmetisko stranko.« Slokan je vzel iz žepa majhno knjižico.

»Tu imam knjižico,« je rekel. »V našem jeziku je napisana in za nas Pomagala nam bo. Samo njen naslov naj vam povem: Prava kmetiska stranka!«

V njej je napisano kaj hoče naša stranka. Ne bom vam vsega prebral, ker tudi potrebno ne bo in ker upam, da bo vsakdo izmed vas knjižico sam kupil in podpisal priglasilnico v stranko. Toda začetek vam bom prebral, ker je v njem napisano, kaj hoče kmetiska stranka. Le poslušajte: Namen kmetiske

stranke je združitev razcepljenih kmetov in nižjih slojev, da se ohrani njih blaginja in da bodo združeni drug drugemu pomagali.

Roda v politiki? Kar sami povejte, ali nas niso zmerom vleкли za nos!«

Zdaj vas pa vprašam: ali je to kaj hudega? Ali nam smejo zaradi tega očitati, da smo brezverci in ne vem še kaj?«

»Papir dosti prenese, ker je potrpežljiv. Resnica je pa drugačna,« je vzkliknil dekan Mec.

»Tako? Mislite? Ali se vam mar zdi, da je povsod tako kakor pri vaši stranki? Mi nismo takšne vrste ljudje!«

»To morate pa še najprej pokazati.«

»Zdaj pa mir, dekan!« je zakričal nekdo iz množice.

»Jezik za zobe!«

Slokan se ni dal ugnati.

»Pravite, naj najprej pokažemo, ali bomo svoje obljube držali. Res je. Toda če je tako, pa tudi še vi malo počakajte in ne zijajte takoj!«

»Živijo!«

»Pa ne verjamem, da bi kdaj to doživeli. Torej, prijatelji, prebral sem vam, kaj hoče kmetiska stranka.«

Naš največji nasprotnik so gospodje pri katoliški stranki. Ze takoj, ko smo se začeli zbirati, so duhovniki govorili, da je zaradi nas vera v nevarnosti. Zakaj pa? Če preberete tole knjigo od prve do zadnje vrste, ne boste brali v njej niti besedice o veri. In če greste v nedeljo v cerkev, boste videli tam prav toliko ljudi kakor prej, ko naše stranke še ni bilo.

Kje je kakšen kmet, ki bo župnika oviral pri duhovnem delu? Na deželi se iz vere nihče

ne norčuje. Pri nas se ni nič izpremenilo kakor morda pri drugih stanovih. Mi se še zmerom držimo svojih navad, kakor so se jih naši očetje.

In če je zdaj več preprirov kakor prej, nismo mi kmetje krivi.

To se bo dogajalo tako dolgo, dokler bo v cerkvi več politikov kakor božjih služabnikov in učiteljev.«

Prve vrste so oživele. Duhovniki, ki so bili navzočni, so dotlej molčali. Ta napad pa jih je razburkal. Jezni glasovi so se začuli na oder.

»Predrznost! Kdo pa ste? Predrznost!«

Kaplan z Nomnja je bil najhujši med njimi.

»Kaj se pa ustite!« je vzkliknil. »Kaj si dovoljujete? Vi privandranec!«

Tedaj šele se je v dvorani začelo! Iz vseh kotov se je slišalo besno kričanje; nekateri so planili kvišku in začeli butati s stoli ob tla.

»Ven ga vrzite! Tako ne bo govoril! Ven z njim!«

Z leve in desne, od spredaj in od zadaj se je čulo kričanje, žvižganje, tuljenje. Hrup je postal še večji, ko je zlezal dekan Mec na oder, da bi ljudi pomiril.

»Dol z njim! Kaj pa išče tam gori?«

Hrvat se je zaradi zaužite pijače močno majal; krčevito se je z obema rokama oklepal stolovega naslonila in kričal: »Dol z Mecom, dol z Mecom!«

Prah je vihtil svoj zvonec.

Toda v hrupu ga ni nihče slišal.

Sodni pristav je vstal in začel govoriti s Slokanom. Skomignil je z rameni in skušal govorniku nekaj dopovedati.

5000 din, za velike sušilnice, za katere daje banska uprava do 2000 din podpore, pa znašajo do 9000 din. Sušilnice so last občin. Kmetijsko ministrstvo je nakazalo 72.000 din podpore, banska uprava pa bo prispevala toliko, da bodo poravnani celotni stroški za nove sušilnice v znesku okoli 152.000 din. Ra-

čunajo, da bo na ta način omogočeno posušiti do 1000 vagonov češpelj in hrušk. Vprašanje je seveda le, kaj se naj potem stori s posušanim sadjem, ker ga bo za domačo potrebo preveč, a kupci suhega sadja so zelo redki. Treba bi torej bilo poskrbeti za vnovčenje.

V Ljubljani bo velika razstava slovenske obrti

V dneh od 7. do 16. oktobra letos bo v Ljubljani v prostorih velesojma velika jubilejna razstava slovenske obrti, ki naj pokaže razvoj slovenske obrti ob 20 letnici Jugoslavije in 10 letnici ustanovitve zavoda za pospeševanje obrti pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Razstava hoče pokazati kakovost slovenskih obrtniških izdelkov in njih prednosti pred industrijskimi, hkratu pa tudi dokazati javnosti, kako je uvoz podobnih izdelkov iz tujine nepotreben in celo škodljiv v našem narodnem gospodarstvu. Mnogo blaga, ki ga uvažamo, izdelujejo naši obrtniki bolje in ceneje.

Jubilejne razstave se lahko udeleži vsak obrtnik iz Slovenije s predmeti lastne obrtniške produkcije, ki jih posebna ocenjevalna komisija pripusti na razstavo.

Razdelitev blagovnih skupin: 1. gradbena obrt; 2. oblačilna stroka in tapetništvo; 3. lesna in sorodne obrti, glasbila; 4. kovinska obrt, elektrotehnika, kmetijski stroji; 5. umetna obrt, aranžerstvo; 6. keramika; 7. služnostne obrti; 8. galanterija; 9. živilska obrt; 10. grafična obrt, fotografija; 11. oddelek zavoda za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI; 12. obrtno šolstvo; 13. obrtna književnost. Razstavi oblačilne stroke bo priključena posebna prireditev modne revije, razstavi živilske obrti pa posebna kulinarčna razstava, ki v Ljubljani že dalje časa ni bila prirejena.

Vsi razstavljalci in obiskovalci razstave bodo deležni četrtninske vozne cene po železnici in znižane vozne po parnikih, skratka vseh ugodnosti, ki jih nudi tudi prireditev Ljubljanskega velesojma. Za vse razstavno blago, ki se po razstavi vrne razstavljalcem, je dovoljena polovična vozna cena.

Ministrstvo za trgovino in industrijo je priznalo razstavo slovenske obrti kot uradno priznano razstavo v smislu člena 94 pravilni-

ka za izvedbo zakona o zaščiti industrijske svojine in je s tem vsem predmetom industrijske svojine priznana zaščita na podstavi člena 160. zakona o zaščiti industrijske svojine.

Ker se je približal čas, da se vsi prizadeti odločijo, ali hočejo svoje predmete razstaviti na jubilejni razstavi, in ker se je temu pozivu odzvalo doslej že veliko število obrtnikov, poziva razstavni odbor vse zamudnike, naj se nujno odločijo in čim prej prijavijo razstavnemu odboru. Vsem razstavljalcem so na razpolago strokovnjaki s tehničnimi nasveti glede izdelave razstavnih predmetov. Vsi zamudniki naj se nujno javijo z dopisnicami, lahko pa tudi osebno, razstavni pisarni, da prejmejo prijavnice in razstavni red. Pripomniti je, da je večina razstavnega prostora že oddana in je zato nujno potrebno, da se še ostali razstavljalci čim prej javijo.

Izidi volitev obratnih zaupnikov

Volitve delavskih zaupnikov se vrše po vsej državi in menda še niso povsod končane. V naslednem navajamo izide, ki so nam znani:

V papirnici Vevčah sta bili postavljeni listi svobodnih strokovnih društev in Jugorasa. Prva je dobila pet, Jugorasa pa enega zaupnika. Samo liste svobodnih strokovnih društev so bile vložene v Rojinovem podjetju v Ljubljani, kemični tvornici v Mostah, steklarni v Rogaški Slatini, pri Pirichu v Ptujju in pri Unitas v Ljubljani. Dobile so 17 zaupnikov. V tkalnici v Št. Pavlu pri Pre-

Pomagaj svojemu otroku, da ohrani kolikor mogoče dolgo prve zobe!

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

Vsa pojasnila, podatke in obvestila poda na zahtevo razstavni odbor zavoda za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI v Ljubljani, Beethovnova ulica 10, pritličje, levo, telefon 30-88.

Tedaj je Slokan vstal in dvignil roko. Hrup se je polegel. Ne takoj, ampak le počasi je prešel v glasno govorjenje in potem v šepet.

Ko so vsi sedli, je samo še Hrvat stal za svojim stolom, zibal zgornji del telesa kakor nihalo in še zmerom kričal: »Dol z Mecom!«

Vsi so se smejala. Najbližji sosed je Hrvat prijel za roke in ga potegnil na svoj sež.

»Prijetelj,« je dejal Slokan, »zborovanja ne smete motiti. Gospod pristav mi je rekel, da bo shod zaključil, če bo tak nrup. Nikari ne dovolite tega, ker bi se samo naši nasprotniki veselili. Saj ni vredno, da bi se toliko razburjali, če kakšen tepec kaj zakriči. Jaz sem se tega že navadil. Take reči počenjajo samo tisti ljudje, ki ne prenesejo resnice.«

»Ne zabavljajte čez duhovščino, pa se ne bo nihče za vas zmenil.« je vzkliknil Korošec.

»Nič nisem zabavljajal čez duhovščino. To ni res. Rekel sem samo, da je povsod sama zgaga, kar se ona vtika v politiko. Razen tega pa še trdim, da vera in politika nimata nič skupnega.«

Mi kmetje nočemo nikomur delati krivice. Samo to zahtevamo, kar imajo drugi ljudje. Da se ne smejo delati zakoni, ki bodo nas uničevali. In ker smo na lastni koži občutili, da se na katoliško stranko ne smemo zanašati, bomo vzeli sami vjetej v roke.

To pravico imamo kakor vsi drugi državljani. Lahko po zakonu izbiramo ljudi, ki jim zaupamo. Zaradi tega bomo še zmerom živeli prav tako kakor doslej, ostali kristjani, ka-

kor smo bili zmerom, in hodili v cerkev kakor že od nekdanj.

Ali nas sme zaradi tega še kdo obrekovati? Ali se sme kakšen duhovnik upirati, da ne bi sami opravljali tega, kar je doslej on za nas.

Zdaj pa gospodje metlo obračajo in tožijo, da smo mi napadalci!

To nam še na misel ne pride. Našim župnikom ne maramo delati krivice; samo delo, ki so ga doslej imeli, jim bomo zdaj odvzeli. Ne bo se jim treba več voziti v prestolnico. Zdaj bodo lahko ostali doma in oznanjali samo božjo besedo.«

»Z vašim dovoljenjem,« je vzkliknil Mec.

»Da, prečastiti. To vam prav radi dovoljujemo. Še prav veselilo nas bo, če boste delali to, kar je vaša prava dolžnost. Saj tudi vi nam dovoljujete orati, žeti in plačevati davke.«

Tu nam ne pomagajte in nam tudi ne morete pomagati.

Zato nas pa ne smete ovirati, če hočemo doseči, da bo naše delo kaj prineslo in da davki ne bodo večji, kakor pa jih moremo plačevati.

To je naša zadeva in ne pustimo, da bi se kdo vanjo vtikal.

Kdo more odraslemu človeku prepovedovati, da se ne bi sam brigal za svoje zadeve?

Mi kmetje smo polnoletni; nihče ne sme ravnati z nami kakor z otroki.

Kajti otroke hranijo drugi ljudje, nas pa ne hrani nihče. Nasprotno, mi moramo dosti drugih, na primer gospode uradnike. (Zivijo.)«

Povsod pravijo, da plačujejo otroci samo polovico.

Ali ste vi vsi že kdaj slišali, da bi morali kmetje kdaj manj plačevati?

Ne!

Tu ne gledajo na nas kakor na otroke. Tu smo pravi, odrasli državljani.

Smo pa tudi že dovolj stari in pametni, da se bomo sami zase brigali. Čas je že, da to uvidimo. Kako je mogoče, da dandanes kmet za svoje delo ne dobi niti polovico tega, kar je prej dobil?

In kaj je cenejše, kar je bilo? Morda hlapci? Ali pa najemnina? Ali pa našim fantom ni treba več hoditi k vojakom?

In vse to še ni dovolj. Zmerom pride še kaj novega, zmerom nove zahteve. In kdo na vse kima in za vse glasuje? Katoliška stranka!

In kdo mora plačevati?

Mi kmetje!

»Davke plačuje vsakdo!« je zakričal razjarjeni Korošec.

»Da, davke plačuje vsakdo. Uradnik plača davke od svoje plače, kapitalist od svoje premoženja, kmet pa jih mora plačevati še od svojih dolgov. Če ima kdo še toliko dolga, mora plačati prav toliko kakor tisti, ki je brez njega.«

Prej so gospodje od katoliške stranke sami pravili, da je to velika krivica. Zdaj, ko so na vladi, so pa to kar pozabili.

Prej so trdili, da je treba domače poljedelstvo zavarovati proti uvozu tujega žita. Zdaj so za ta uvoz sami glasovali.

Ali ni to očitna goljufija?

Začulo se je vneto pritrdjevanje in odobravanje.

društva so dobila 15 zaupnikov, Jugoras pa enega.

V večini obratov v Mariboru sta bili vloženi po dve listi: lista svobodnih strokovnih združenj (modrih, belih in rdečih) in lista Jugorasa. V 12 podjetjih, v katerih je bilo izvoljenih 77 obratnih zaupnikov, je svobodnim strokovnim združenjem pripadlo 76 zaupnikov, Jugorasu pa eden.

V tvornici Titanu v Kamniku so dobila svobodna združenja pet, Jugoras pa enega zaupnika. V Remčevi tvornici v Duplici so dobila svobodna združenja vseh šest zaupnikov.

Po poročilu beogradskega »Vremena« so dobila svobodna delavska društva v državnih rudnikih Ravni in Senjskem rudniku 12 zaupnikov, Jugoras pa štiri. V Zagrebu so znani izidi iz 28 podjetij, kjer so dobile socialistična delavska združenja 60 zaupnikov, Hrvatska delavska zveza 10 in Jugoras enega. V Čakovcu so dobile socialistične liste 31, liste Hrvatske delavske zveze pa dva za-

upnika. V Varaždinu so dobili socialisti 12, in Hrvatska delavska zveza osem zaupnikov.

V železarni in rudniku v Varešu se je udeležilo volitev 1.164 volilnih upravičencev od 1558 zaposlenih. Vložene so bile tri liste: socialistična, Hrvatske delavske zveze in Jugorasa. Prva je dobila 10, druga šest, Jugoras pa nobenega zaupnika. Pri volitvah obratnih zaupnikov v Zenici so dobila svobodna strokovna združenja 11, Jugoras pa pet zaupnikov.

Te dni so bile volitve tudi pri cestnem nadzorstvu v Ljubljani. Postavljeni sta bili lista svobodnih strokovnih združenj in lista Jugorasa. Svobodna strokovna združenja so dobila pet zaupnikov, jugoras pa enega.

O potekanju volitev obratnih zaupnikov v Sloveniji piše »Delavska pravica«, glasilo krščanskega delovnega ljudstva: »Slovensko svobodno strokovno gibanje je dokazalo pri volitvah obratnih zaupnikov, da še ni za staro šaro, temveč da je polno življenja in volje do ohranitve.«

Iz kraja, kjer razpada nekdanj sloviti žički samostan

Špitalič, avgusta.

Če te nanese pot iz Poljčan preko Loč in Žič v Slovenske Konjice, opaziš, da se v Žičah odcepi na levo stran cesta, ki ti kmalu izgine izpred oči, ker zavije v ozko, žlebasto dolino, ki jo imenujejo domačini Sotno. Po polurni hoji pa se ti dolina razširi. Odpre se ti nov svet: širša dolina, objeta s položnejšimi pobočji višjih vrhov. Pobočja so posejana z vinogradi, njivami in travniki, više gori pa je vse zaraslo z gozdovi. Strnjene naselja tu ne vidiš. Hiše so posejane posamič na manjših grških pobočja. Po zložni nadaljni tričetrturi hoji zagledaš tik banovinske ceste lepo poslopje — šolo. Malo dalje od nje nekoliko pod cesto pa je lična, že nad 700 let stara cerkva in poleg nje župnišče — sedež župnije Špitalič.

Špitalič je v resnici le ime šolske občine in župnije, pravo ime kraja je Stare Slemene. Špitalič bo marsikomu znan zaradi neke druge znamenitosti v tej dolinici. Po polurni hoji od župniškega sedeža dosežeš namreč do nekdanjega bivališča kartuziancev, do Žičkega (Zajčkega) samostana, ki ga je dal sezidati v 13. stoletju Otokar V. iz rodu Travengavcev. Cesar Jožef II. je kakor mnogo drugih samostanov razpustil tudi ta samostan in danes pričajo le še razvaline o nekdanjem bogastvu in slavi. Zgradba je morala biti ne-

koč prekrasna. Nekateri deli samostanskih poslopij so sicer še kolikor toliko ohranjeni, toda kar nihče ne popravlja, je vse zapisano skorajšnjemu zrušenju. Zelo lepa je morala biti samostanska v gotskem slogu zidana cerkev z velikanskimi okni iz klesanega kamna. Približno polovica zidovja cerkve še stoji, a je vse razpokano in se ruši čedalje bolj. Prav dobro sta ohranjena le še kapelica nad grobnico in en obrambni stolp, ki je služil baje tudi za žitnico. Danes je vse to last Windischgrätz, ki ima tu še razsežne neizsekane gozdove, pa tudi mnogo drugih zemljišč.

Takoj za samostanskimi razvalinami se konča dolina. Precej položna pot drži od tod na najvišji vrh Konjiške gore Stolpnik (Landturm), kjer je tudi razgledni stolp. Tu se ti nudi krasen razgled na Celjsko kotlino,

Konjiški srez je zelo pri meren za gojitev orehov

Oreh je donal našemu kmetu prav lep dohodek. Zadnja leta je pa kar izginil iz naših sadovnjakov. Kar ga ni svetovna vojna vzela, so pa zadnja leta posekali in prodali. Zaradi visoke cene orehovim hlodom je oreh skoro čisto iztrebljen. Iz nekkih ozirov je bilo kar potrebno, da so ga iztrebili iz naših sadovnjakov. Kdo pa naj trpi, da mu orehova

v Savinjsko dolino in Savinjske planine in na Pohorje in Boč.

V tem delu pobočja Konjiške gore so izvirki hudournika Žičnice, ki se vije skozi dolinico ter se pri Ločah izliva v Dravinjo. Podnebje je tu zdravo, ker je vsepovsod polno iglastih gozdov. Ko bi se našel podjeten človek, bi tu kaj kmalu nastal letoviški kraj. Pogojev za to je dovolj.

Prvi početki šole segajo že v l. 1822. Od leta 1845. dalje pa je šola stalna, zakaj v tem letu je bil postavljen od takratnih oblastev prvi izprašani učitelj. Za prosvetni napredek je bilo poskrbljeno torej že davno. Šola je bila enorazrednica, a leta 1906, so jo razširili v trirazrednico. Takrat je bilo sezidano tudi novo šolsko poslopje, ki je v okras vsemu kraju. Dnevno pošto oskrbuje pomožna pošta. V šoli je nameščena tudi vremenslovska postaja.

Prebivalci se bavijo s kmetijstvom, so sadjarji in vinogradniki ter se pečajo tudi z gozdarstvom. V kraju je sedež Živinorejskega selekcijskega društva za goved sivopšenične pomurske pasme. To so glavne panoge kmetijstvo, s katerim se preživljajo tukajšnji prebivalci, ki so v veliki večini manjši posestniki, toda pridni in delavni. Je pa tudi precej takih, ki so odvisni le od zaslužka, od dela svojih rok. Toda skromni zaslužek mnogokrat ne zadostuje niti za najpotrebnejše. Vendar jih je razmerno malo, ki iščejo zaslužek po drugih krajih.

Zadnje čase, ko je spet malo oživela kupčija z lesom, je lesni promet oživel tudi pri nas. Dnevno odvažajo les šest do osem, včasih tudi več voznikov. Tu pa tam odvažajo tudi tovorni avtomobili večje količine lesa. Les vozijo v Loče in Slovenske Konjice, pa tudi v Poljčane, seveda kar neobdelan, ker je v kraju le ena žaga, ki ne more zadostiti niti domačim potrebam.

V splošnem živi ljudstvo skromno in bi bilo treba poskrbeti, da bi bili vsi delazmožni deležni vsaj majhnega zaslužka.

»Res je! Sami goljufi so! Dol z Mecomi! Kaj pravi zdaj on na to?«

Prah je zvonil.

»Mir, gospoda! Prosim vas, da ne motite govornika!«

»Saj bom takoj pri kraju, prijatelji,« je rekel Slokan.

»Zdaj lahko vidimo, da se ne smemo zanešati na nikogar, kakor le sami nase. Pa se tudi ravnajmo po tem in bodimo složni, da bo narod prišel do svojih pravic. Pomagajte vsi, da se bo kmetška stranka okrepila, ustanavljajte podružnice po vseh krajih, da bodo prišli v deželni zbor ljudje, ki mislijo pošteno. Bratsko si podajmo roke, da nas ne bo vrag vzel! In odtrgajmo se od izdajalcev, ki gledajo samo na svoje koristi, za nas se pa ne menijo.«

Slokan se je odmaknil in sedel.

Na stotine rok mu je začelo ploskati, na stotine okovanih čevljev je v znak priznanja začelo tolči po tleh, da je s kletnega stropa odpadal omet.

Zmerom iznova je moral Slokan vstajati, in če je sedel, je spet začelo na stotine glasov klicati njegovo ime.

»Živijo Slokan! Živijo Slokan!«

Ko se je vse pomirilo, je dejal Prah, da daje besedo oskrbniku Vabiču iz Soteske.

Franc Vabič ni bil navaden kmet. Nekaj časa je hodil v šole, pa je po tretji gimnaziji izpregel in potem so ga poslali v kmetijsko šolo.

Rad je govoril o teh časih svojega šolanja, ker je hotel veljati za izobraženega moža.

Ko se je začela ustanavljati kmetška stranka, je takoj začel delovati pri njej. Pre-

pričan je bil, da ji bo lahko dosti pomagal, ker ga je njegovo šolanje dvignilo nad preproste kmete in njegova izkušnost celo nad izobražence. Kot vnet bralec dnevnikov se je nabral raznih krilatic, ki jih je znal spretno uporabljati. Pogosto je sam posegel po peresu in napisal kakšen članek za »Tednik iz Orešja«.

Nekaj klicev po dvorani je pričalo, da bi ga ljudje radi slišali.

In začel je:

»Spoštovani zborovalci! Ker nisem izkušen govornik, pa bi vendar rad izrazil svoje misli, mi dovolite, da izpregovorim.«

Z veseljem mora vsakdo pozdraviti dejstvo, da bo nazadnje prišla tudi v naši okolici do izraza misel, da tako ne gre več dalje. Zdaj je dolžnost vsakogar, da premisli, kako bi bilo mogoče pomagati zavoženemu kmetijstvu.

Ker merodajni krogi ne kažejo niti malo smisla za težavni položaj naših kmetov, se morajo kmetje in meščani sami postaviti na noge, če nočejo čisto propasti.

Človeku, ki ves položaj dobro pozna, mora biti kar hudo, ko vidi, kako od zgoraj slepe ubogi narod boljši gospodje.

Najhujši izdajalec ljudskega dobrobita je katoliška stranka. (»Živijo!«)

Vsi zakoni, ki škodujejo našemu kmetu, so bili sprejeti s pomočjo te stranke. Še nedavno so bile sprejete nove trgovske pogodbe, ki bodo oškodovale ves srednji stan. Kdor vse to zasleduje, se mora vprašati, ali niso ljudje, ki takšne zakone sprejemajo, plačani.«

»Saj ne veste, kakšne neumnosti kvasite! Je še enkrat zakričal Korošec.

Tedaj se je stari Hrvat ujezil in zagrozil sodniku:

»Zdaj je pa že čas, da zapreš usta. Drugače te bomo poslali skozi vrata.«

»To bomo pa še videli.«

»Da, pa hitro bomo videli. Mir! Jezik za zob!« so se oglasili še drugi in hlapec, ki je sedel na galeriji, je spet zažvižgal na prste.

»Mir, prosim!« je vzkliknil Prah.

»Saj smo mirni,« je odgovoril nekdo v dvorani. »Kaj pa drugi zabavljajo.«

Vabič po prvem vzkliku ni bil pripravljen na odgovor, zdaj pa se je že znašel.

»Kar se tiče opazke, da kvasim neumnosti, bi rekel samo to, da sem se za ta vprašanja zanimal več kakor kakšen uradnik, in da ne govorim v svojo zabavo, ampak zato ker je to potrebno.«

Tako je pač, da gospoda kmete preveč izrablja. Kadar je stiska najhujša, gospoda dobro ve, kam se mora obrniti. Takrat se sliši klic: Kmet, pomagaj! Pa naj bo to že v vojni ali pa pri mošnjčku. Ko je stiske konec, naj bo že to v vojni ali pa v blagajni, pa vsi pozabijo na kmeta in spet se mu godi prav tako slabo kakor prej.

Če bo vlada s pomočjo katoliške stranke še nadalje uganjala takšno politiko, bo naš kmet še hlače izgubil. To se pa ne sme zgoditi.

Po izkušnjah vemo, da živi srednji stan dobro le tam, kjer se kmetu dobro godi. Kjer pa so kmetje siromaki, tam je malo kupčije tudi za druge. Tam ima le birič dosti dela.

»Surovina!« se je še nadalje razvnel Korošec.

(Dalje prihodnje)

Imamo pa za oreh še mnogo prostora, ker ni izbirčen in se zadovolji z vsako zemljo, samo ne z močvirjem. Posebno višje lege mu prija. Po naših krajih se je posekalo mnogo gozdov, ki niso bili obnovljeni. Na takih goljavah rasejo zdaj grmovje, trn in praprot. To ne daje kmetu nobene koristi, ker ni za steljo, ne za pašo. Tak prostor se da poceni pripraviti za orehov nasad, in sicer takole: Jeseni posekamo vse grmovje in robido in pustimo ležati na mestu vse do prvih lepih dni pomladi. Ko je to grmovje suho, ga požgemo. Pomladanski požig se svetuje zato, da za dalje časa zadržimo rast nepotrebne zeli.

Jeseni si preskrbimo orehovo seme. Izbrati moramo seme mehkolupinastega oreha, ker se taki orehi laže prodajajo. Čez zimo spravimo plodove v primeren zaboj, v katerega nasujemo najprej dva prsta na debelo suhega peska in nato naložimo vrsto orehov. Te orehe spet posujemo s peskom in naložimo nanj spet drugo vrsto in tako naprej. Gornjo plast pokrijemo spet s peskom. Zaboj zabijemo in shranimo v klet. Paziti moramo, da

ne pridejo zraven miši in podgane.

V aprilu pa posadimo te plodove v zemljo, kjer smo suho posekano grmovje poprej sežgali. Rastline morajo biti oddaljene druga od druge najmanj šest do osem metrov. Tako gosto sajenje se priporoča iz dveh razlogov. Kakor znano oreh silno hitro raste; ako ga sadimo bolj na gosto, ga prisilimo na visoko rast. Razen tega pa imamo prva leta več pridelka, ker imamo več dreves.

Oreh začne po 10 letih že roditi. Z dvajsetimi ali petindvajsetimi leti doseže oreh že debelino 25 do 30 cm. Ko postane nasad pregest, izkopljemo vsako drugo drevo. S tem orehov nasad pravilno razredčimo, les pa drago vnovčimo.

Se hitreje pa pridemo do dohodkov, če drevesa naročimo v drevnici. Kmetijska družba ima vedno na zalogi lepa orehova drevesca najboljše vrste. V naših krajih ob Pohorju oreh silno rad rodi, zato priporočamo, da ga sadite. Za plodom je vedno veliko povpraševanje in se lahko proda. Sadite torej orehe na tisti zemlji, ki vam ne donaja nobene koristi.

Politični pregled

Zadnega julija je bila pred odhodom angleške spodnje zbornice na počitnice razprava o zunanji politiki in splošnem mednarodnem položaju. V svoji izjavi je ministrski predsednik Chamberlain ponovno naglasil nemajno stališče Anglije in vseh njenih zaveznikov, da se nikdar več ne bodo uklonili politiki nasilja in da se bo mirovna fronta uprla slehernemu napadu in vsaki nasilni izpremembi mej v Evropi. Govoril je tudi o pogajanjih v Moskvi in izjavil,

da ni več nobenih nepremostljivih nesoglasij za sklenitev zveze z Rusijo.

Najvažnejša pa je njegova izjava, da bodo še ta teden odpotovali v Moskvo vojaški strokovnjaki Anglije in Francije, ki bodo imeli z ruskimi vojaškimi strokovnjaki posvetovanja v svrhu sklenitve podrobnega dogovora o vojaškem sodelovanju. Znova je Chamberlain poudarjal, da bo Anglija izpolnila vse svoje obveznosti, ki jih je prevzela nasproti svojim zaveznikom. Kar se tiče položaja na Daljnem vzhodu, je Chamberlain izjavil, da bo Anglija pristojna seči po zelo resnih

ukrepkih, če bo Japonska skušala nadalje ogražati koristi Anglije na Kitajskem ali kjerkoli na Daljnem vzhodu. Chamberlainova izjava je bila v spodnji zbornici sprejeta z zadovoljstvom, kar dokazuje, da zdaj tudi Chamberlain ne misli več na popuščanje in da ne bo več padel na kolena kakor lani v Münchnu.

Vrhovno poveljstvo rusko-mongolskih čet je izdalo uradno poročilo, v katerem ugotavlja,

da so imele rusko-mongolske čete v borbah na mongolsko-mandžurski meji več važnih uspehov.

Mongolsko-ruske čete čvrsto drže svoje položaje ob reki Halki in z lahkoto odbijajo ogorčene napade Japoncev. V letalski bitki 23. julija so Japonci izgubili 15 letal, dva velika bombnika in dva lovca. Pet ruskih letal se ni vrnilo na svoja oporišča. Istega dne je bil tudi sestreljen lažji bombnik, v katerem je bil poveljnik japonskega letalskega odreda polkovnik Kovaro, ki je bil ujet. Pri zaslišanju je potrdil, da zbirajo Japonci na tem bojišču

Ženska hvala

razkraja čez
noč nesnago
v perilu!

velike letalske sile. V letalski bitki, ki je bila 24. julija, so Japonci izgubili 34 vojnih letal in dva bombnika, medtem ko je izginilo devet rusko-mongolskih letal, šest ruskih letal je pa moralo zasilno pristati.

Te dni je prispel v Split predsednik vlade Dragiša Cvetković in v prisotnosti bana dr. Bujića sprejel novinarje. Na vprašanje, kaj je novega v notranji politiki, je odgovoril: »Vse reči so na dobrem potu.« Na pripombo o govoricah, da bo sporazum z dr. Mačkom podpisan jeseni,

je predsednik vlade odgovoril, da bo sporazum z dr. Mačkom podpisan mnogo pred jesenjo.

Zatem se je predsednik vlade Cvetković razgovarjal z novinarji o sporazumu. Naglasil je svoje zadovoljstvo z doslej doseženimi uspehi in ponovno poudaril, da se zadeva razvija najbolje.

Pod predsedstvom predsednika francoske republike je bila te dni zadna seja francoskega ministrskega sveta pred počitnicami. Na seji je bilo odobreno večje število uredb,

Prof. Emi Merkovi J. M.

Goreči ogenj brez plamena ...

Povest iz predvojnih časov

»Prazne besede! Jaz sem ga izzval, jaz sem ga smrtno razžalil! Če ne bi bil jaz besnel, bi se bila pogovorila med štirimi očmi in bi se bila potem morda v prijateljstvu ločila. Tako bi on zdaj še živel!«

Drget je stresal njegovo krepko, mlado telo. Njegov obraz je bil spačen od bolečine. Vroče sočutje je prevzelo Milko, da je zločila roko okoli njegovega vratu.

»Nadomestila ti bom prijatelja! Toliko bolj te bom ljubila, ker si izgubil prijatelja zaradi mene,« je rekla z najnežnejšim glasom, ki ga je kdaj slišal iz njenih ust kakšen moški.

Toda Rado se je zgrozil, ko je začutil dotik njene roke. Oprostil se je njenega objema.

»Vse je minilo! Ne morem te več ljubiti. Ne tebe, ne kakšne druge ženske. Ljubezen je strup! Pojdi proč. Ti si uničila moje življenje.«

Ni je pogledal. Slišal je samo lahen šum njene obleke in se vzdignil kakor iz groze zaradi njene prisotnosti.

»Tvoja lepota mi je vzela pamet. Želel bi, da te nisem nikdar videl! Ali hočeš morda, da izvršim še en umor, kadar se te bo spet lotilo veselje do igrakanja s kakšnim drugim moškim? Ne, pusti me! Tvoja svoboda in tvoja samovoljnost sta več kakor jaz! Imej ju! V mojem srcu ja takšna tema, da v njem ni več prostora za vero v srečo! Ječa in obup sta moja bodočnost!«

Vroča rdečica sramu ji je pobarvala obraz,

ko je odklonil njen objem in njeno ljubkovanje. Nato je mrtvaško obledela.

Ne da bi bila izpregovorila besedo, je snela s prsta zaročni prstan, ki ga ji je bil dal Rado, in ga položila na mizo.

Počasi je šla proti vratom. Toda ni je poklical nazaj. Ni v divjem strahu zakričal njenega imena.

Brez pozdrava je zapustila sobo.

3.

Milka je bila zaradi svoje nenavadne lepote in zavoljo svojega poklica, ki jo je često privedel v moško družbo, že kot komaj vzcvetelo deklet deležna najbolj vročega moškega oboževanja. Morda prav zaradi prevelikega oboževanja je bilo njeno srce dolgo časa čisto hladno za vse mamljive in vabljuje moške besede.

Rado je bil prvi, čigar viharni ljubezni se ni mogla upreti. Zanj se je resnično ogrela.

Kako je njeno srce gorelo za Rada in kako močno se je misel na skupno bodočnost vkoreninila v njej, je čutila zlasti jasno zdaj, ko se je vsa strta vračala od Rada. Bolj ležala, kakor sedela, je v vozu in v divji bolečini vzdihovala: »Zdaj je vsega konec! Zdaj je vsega konec!«

Njegova velika ljubezen si je bila osvojila njeno uporno srce. Celu njegovo ljubosumnost, o kateri je bila sama pri sebi prepričana, da je bila brez podlage, mu je oprostila, ker je bila divja veličina v njegovi strasti,

ker se je tudi takrat, kadar se je nanjo hudoval, čutila v njegovi bližini, kakor bi pljuskali vanjo žareči valovi. Mislila je, da jo tako čez vse ljubi, da bi ji žrtvoval vse na svetu. Prepričana je bila, da bi Rado laže prenesel misel na smrt kakor misel na ločitev od nje. No, in zdaj jo je odslovil! Rekel ji je bil »Pojdi!« Moški je njeno ljubkovanje z grozo odklonil. Smrtno jo je to užalilo.

S prekipevajočim srcem je bila prišla k njemu vdana in ljubeča kakor prava ženska. Toda on je preklinjal dan, ko jo je bil prvič videl. Zapovedal je kakor vsiljivki, naj odide!

Vsako nežnejše čustvovanje se je zadušilo v viharju sramovanja in ogorčenja, ki ju je v njej zbudil spomin na njegovo odklonitev. Samo kljubovalnost je še ostala v njej.

Zaprla se je v svojo sobo in zastrla okna. Nobenega človeka ni hotela videti. Kar v temi je sedela. Toda že drugega dne se je njeno razpoloženje spremenilo. Ne sme se pokazati slaba, ne sme se strahopetno vdajati svoji bolesti. Dokazati hoče, da je močnejša od drugih deklet.

Šla je h gledališki vaji, a zvečer je igrala svojo vlogo boljše kakor kdaj prej. Občinstvo ji je ploskalo navdušeno kakor še nikoli. Mladi pisatelj, katerega igro so igrali, se ji je ganljivo zahvaljeval. Gledališki ravnatelj in njeni tovariši in tovarišice so ji čestitali. Vsi so čutili, da je danes igrala s posebnim ognjem, kakršnega pri njej še niso bili opazili. Igralci in igralke so začeli med seboj ugihati, kaj naj bi to pomenilo. Najneverjetnejše reči so govorili, a nihče ni slutil, da je Milka zavoljo svojega bolečega srca iskala pozabljenje v umetnosti in da je zaradi te-

ki jih je izdala vlada na podlagi pooblastilnega zakona. Najvažnejša med njimi je

uredba, s katero se podaljšuje funkcijska doba francoske poslanske zbornice in senata za tri leta.

Posebna uredba se nanaša tudi na nadzorstvo nad radiom v Franciji in kolonijah. Pri predsedstvu vlade bo ustanovljen poseben propagandni urad. Vse ostale naredbe se enako nanašajo na morebitno vojno. Kaže torej, da hoče biti Francija vsestransko pripravljena, če pride najhujše, to je vojna.

Ob koncu preteklega tedna

so prepeljali v Madrid na petih oklopnih avtomobilih 45 ton zlata,

ki ga je svoječasnno španska republikanska vlada spravila v Franciji. Vrnitev španskega zlata iz Francije je izzvala v Španiji veliko navdušenje. Pričakujejo, da bo to dejstvo mnogo pripomoglo k izboljšanju francosko-španskih odnošajev.

Španija se po končani vojni še ni pomirila

zaradi sporov med falangisti (fašisti) in monarhisti.

Monarhisti, med katerimi so tudi generali, so za nevtralnost in za sodelovanje z republiškimi velesilami, falangisti pa za sodelovanje z Italijo in Nemčijo. Vodja falangistov je notranji minister Suner. Zadnje dni se je položaj v Španiji zelo zaostрил in je španska vlada odredila zaporo špansko-francoske meje. Že nekaj dni ne sme iz Španije v tujino noben španski list. V Burgosu je bil posvet generalov, ki so zahtevali odstavitev notranjega ministra Sunerja. Po neki vesti je prišlo v Bilbao do krvavega upora tamošnje garnizije.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na mariborskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: debeli voli po 3.90 do 5, poldebili po 3.25 do 4, plemenski po 4.25 do 5.50, biki za klanje po 3.25 do 4.25, klavne krave debele po 3.50 do 4.50, plemenske po 3.50 do 4.50, klobasarice po 2 do 3, molznice po 4 do 5.25, breje po 3.50 do 4.50, mlada živina po 3.70 do 5.25, teleta po 4 do 6 din.

ga grenkega ogorčenja znala vnesti v igro racionalno, živo strast.

Še nikdar ni bila Milka v časopisni oceni tako pohvaljena kaor zdaj. Še nikdar doslej ni doživela takšnega zmagoslavja. Usoda ji je kazala pot: Če je ljubezen ubita, pa ostane ime velike umetnice. Toda v njej je bil divji, nevaren nemir, ki ga tudi uspeh na gledališkem odru ni mogel ukrotiti. Prav ko se je hotela odpeljati v gledališče k ponovitvi nove igre je prišel k njej doktor Dvornik. »Dobro vest vam prinašam«, je rekel. »Stanje Ivana Liparja je povoljnije. V prvih dneh je kazalo, da ne bo nič z njim, zdaj pa je dognano, da rana ni tako hudo nevarno.«

Milka se je z resnim obrazom zahvalila za sporočilo.

»Še za nekaj vas prosim, gospodična. Nikomur ne smete ničesar povedati o dvoboju. Če Lipar ozdravi, bo mogoče dvoboj čisto zatajiti. Pred sodiščem bomo lahko izpovedali, da se je Lipar sam po nesreči obstrčil. Za Rada Bizjaka in zame bi bilo želeto, da javnost ne izve resnice.«

»Lahko se zanesete name. Od mene ne bo izvedel nihče ničesar«, je zagotovila Milka. Tudi njo je bila ta vest razveselila, toda milejšega razpoloženja nasproti Radu ji ni prinesla. Nasprotno, ker zdaj tudi sočutje z Radom, se ji je zdel njegov postopek nasproti njej še večja krivica.

V njej je bila zdaj samo vroča želja, da bi se tudi notranje oprostila misli na Rada in da bi pokazala, kako čisto nič več ne misli nanj.

Tako različni vtiski so se v nekaj dneh zbrali v njej, tako se je duševno razpoloženje

SVINJE. Na ljubljanskem sejmu so se trgovali za kg žive teže domači špeharji po 9 do 9.50, sremski špeharji po 10 do 10.50, pršutarji po 8 do 9 din.

VINO. V ptujskem okolišu se je dobivalo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 3.50 do 5 din, finejše sortirano pa po 6 do 8 din liter.

KRMA. V ptujski okolici je bilo seno po 50 in slama po 25 din, v Ljubljani pa seno po 60 do 80 in slama po 50 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V Ljubljani so se trgovali po 12, telečje po 16 in svinjske po 11 din, v Logatcu pa goveje po 8, telečje po 9 in svinjske po 6 din za kg.

MED. V Ljubljani je bil čisti med po 18 do 20 din kg.

Sejmi

7. avgusta: Ribnica na Dolenjskem, Svetina; 8. avgusta: Kamnik, Ljutomer, Studenec pri Krškem;

9. avgusta: Radeče pri Zidanem mostu, Žužemberk;

10. avgusta: Toplice pri Novem mestu, Brežice, Dob, Gornja Radgona, Kamna gorica, Podčetrtek, Rovte pri Logatcu, Slovenj Gradec, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Sv. Lovrenc na Dolenjskem, Turnišče.

12. avgusta: Sv. Jurij pri Celju.

Vrednost denarja

Na naših borzih smo dobili 1. avgusta v devizah (prve številke pomenijo uradne tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 205.93 do 209.13 (za 256.40 do 259.60) din;

100 francoskih frankov za 116.28 do 118.58 (za 144.84 do 147.14) din;

1 ameriški dolar za 43.82 do 44.42 (za 54.60 do 55.20) din;

100 italijanskih lir za 231.45 do 234.55 din;

100 čeških kron za 151 do 152 din;

1 holandski goldinar za 23.34 do 23.72 (za 29.07 do 29.45) din;

1 nemško marko za 17.69 do 17.87 din.

Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 468 do 470 din. Nemške klirinške marke so bile po 14.30 din.

Drobne vesti

— V juniju so se povečale vloge pri hranilnicah za 17 milijonov dinarjev. Po podatkih Zveze jugoslovenskih hranilnic v Ljub-

neprestano menjavalo v njej, da kar ni mogla razumeti, da je res že minil teden od tistega dne, ko ji je bil Rado jezen zmečkal povabilo k bankirju Rakarju. Tista domača večerna prireditev pri Rakarjevih, glede katere je Milka gospe Rakarjevi vljudno pisala, da se je ne utegne udeležiti, se niti še ni vršila. Vmes jo je enkrat obiskala sama gospa Rakarjeva in jo ponovno vprašala, ali bi se vendarle ne mogla udeležiti prijetne domače zabave zaradi drugih gostov, ki bi bili gospodične Milke izredno veselji.

Milka ni imela več vzroka za odklonitev vabila in je obljubila priti.

Lepa, z vsem razkošjem opremljena hiša bankirja Rakarja je bila kakor nalašč ustvarjena za sijajno domačo zabavo. Med vsemi gospodi v uniformah in frakih, med vsemi da mami, ki so se bile za to prireditev pripravljale ves teden in prišle zdaj nanjo v najdražjih oblekah, je bila gledališka igralka Milka čaščena kot častni gost. Zaradi zadnjih uspehov na gledaliških deskah je bil silno zrasel njen ugled. Njej biti predstavljen je pomenilo mnogo. Ni bilo kar tako, hvaliti se drugi dan pri znancih, da si govoril z umetnico Milko Hostnikovo.

Vse se je prerivalo okoli Milke. Njene oči so temno gorele. Poteza trpljenja je ležala okoli njenih ust, vendar se je trudila, da bi se smehljala med veselimi ljudmi.

Ravnatelj Tomažin, srednjevelik možak z ostrimi kretnjami in samozavestnim nastopom je bil Milkin obmizni sosed pri razkošni večerji. Tudi on se je štel med osebnosti, ki se jim je posvečala posebna pozornost. Ne zaradi svoje lepote ali zaradi svojih posebnih

ljani so narasle v juniju pri 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah vloge na knjižice za 7.5 milijona na 664.4 milijona, a v tekočem računu za 9.7 milijona na 468.8 milijona, skupno torej za 17.2 milijona na 1133.2 milijona dinarjev (za več kakor poldrugl odstotek). Vloge na knjižice so narasle pri 14, v tekočem računu tudi pri 14, skupne vloge pa celo pri 16 hranilnicah, torej pri večini. Tudi število vlagateljev se je pomnožilo pri večjem številu hranilnic, namreč število knjižic pri 14, število tekočih računov pri 8, skupno število vlagateljev pa pri 13 hranilnicah ter znaša zdaj 131.701. Te prav razveseljive številke dokazujejo, da so se vlagatelji naših denarnih zavodov že pomirili in prinašajo spet svoje vloge v večjih zneskih v denarne zavode.

Dopisi

SV. BARBARA V HALOZAH. Lani smo pri nas začeli graditi cesto, ki bi naj vezala Sv. Barbaro z Zavrčem. Z veseljem smo pozdravili to zamisel, posebno ker je bila to že naša dolgotrajna želja. Banska uprava je nakazala podporo 20.000 din iz bednostnega sklada. V prvi vrsti se je zahvaliti g. inž. Lahu, ki je tako ugodno izvedel traso. Ker je trasa zelo dobro izpeljana, ne bo treba nobenega nasipa, kakor je to bilo prvotno določeno. Za ta nasip bi bil namreč potreben znesek 20.000 din. Iz prve podpore se je naredilo nad 1 km ceste. Če bi delo tako napredovalo kakor v tem letu, bi bila cesta, ki preseka okoli 600 m visok hrib v dolžini 8 km, s pomočjo podpore banske uprave in prispevkov dveh bogatih haloških občin v teku 10 let popolnoma dograjena. Naši siromašni ljudje so si zaslužili za najpotrebnejše, za kar smo prav hvaležni onim, ki so to spravili v tek. Tudi v bodoče bi radi kaj zaslužili, pa smo izvedeli, da se delo ne bo nadaljevalo. Vzrok je baje ta, da bi započeta cesta bila prestrma. Zdaj se baje delajo drugi načrti za manj strmo cesto. Ako je to res, vprašamo odločujoča oblastva, kako je vendar mogoče brezplodno naložiti denar v cesto, ki se ne bo uporabljala. S takim početjem se ne strinjamo. Res smo potrebni zaslužka, toda naše delo naj bo koristno splošnosti.

spособnosti, temveč zaradi svojih milijonov je bil uvažen mož.

Bil je vodja večje zavarovalne družbe in je kot tak imel sijajno plačo. Svojih milijonov pa si seveda ni pridobil s plačo, temveč s posrečenimi zasebnimi spekulacijami. Bogat mož in vdovec!

Ni bilo torej čudno, da so vanj streljale oči mlajših in starejših žensk in da se mu je večina ženskih obrazov prijazno nasmihala.

»Milostljiva gospodična, rečem vam, svojo zadnjo vlogo ste nedosežno igrali!« je Tomažin zagotavljal Milki. »Ginjen sem bil, kar že nekaj pomeni. Nisem nagnjen k mehkosrčnosti. Če me je torej kljub temu vaša igra ganila, pomenilo to mnogo, zelo mnogo.«

Imel je navado, če je hotel kaj od blizu videti, da je gledal preko naočnikov s svojimi živimi, predirnimi očmi. To je dajalo njegovemu obrazu prežeč izraz. Ob njegovih ustnih kotih sta bili začrtani dve ostri gubi in je bil videti zelo mračen, kadar je stiskal ustnice, nad katerimi je imel že nekoliko osivele brke. Toda zdaj sta mu dobra pijača in veselo razpoloženje privabila barvo na lica. Prizadeval si je, da bi se izkazal kot prijeten človek in z ljubeznivim kramljanjem odganjal resnost, ki se je zmerom spet pojavljala kakor senca na lepem obrazu obmizne sosede.

Kavo so pili v posebni, razkošno opremljeni sobi.

»Veste kaj, spoštovana gospodična Hostnikova, česa se bojim za vas?« je rekel Milki. Milka ga je vprašujoče pogledala.

»Da se boste nekega dne resno zaljubili.« Ni opazil, kako je skrčila temne obrvi, kako se je njen glas jezno tresel, ko mu je od-

Novice

* **Naš mladi kralj v planinah.** Nj. Vel. kralj Peter je takoj po svojem prihodu na Bled napravil več izletov v naše planine. S svojimi tovariši se je v petek dopoldne povzpел na Peč na tromeji Italije, Nemčije in Jugoslavije. Kralj je bil zelo navdušen nad lepim razgledom, kajti po zadnjem dežju in snegu je bil zrak izredno čist. Nato je kralj nadaljeval pot po grebenu Karavank, odnosno ob sami meji do Podkorenskega sedla, kjer ga je čakal avto. Iz Podkorena je krenil v Gozd in naglo prispel v Mojstrano, odkoder je s svojimi tovariši nadaljeval pot do Radovne, nato se je pa vrnil v svoj dvor na Bledu.

* **Kraljica Marija na Bledu.** Nj. Vel. kraljica Marija je v petek zvečer z dvornim vlakom prispela na letovanje na Bled. Na postaji sta jo pričakovala Nj. Vel. kralj Peter in dvorno spremstvo, zbrala pa se je tudi velika množica ljudstva, ki je priredila vzvišeni materi našega mladega kralja prisrčne počastitve.

* **Jugoslovenska nacionalna stranka je delavna.** Beograjski tedenski časopis »Nezavisna tribuna« ocenjuje v notranje-političnem pregledu delo posameznih strank in prihaja do zaključka, da je »že nekaj tednov sem najdelavnejša med ljudstvom Jugoslovenska nacionalna stranka. Člani njenega vodstva in krajevni voditelji prirejajo neprestano sestanke, posvete in shode po vseh delih države. Na njih poročajo o političnem položaju in opozarjajo poslušalce, da se bližajo važni dogodki in da je nujno potrebno zbiranje vseh dobila pet zaupnikov, Jugoras pa enega.

* **Občinske volitve bodo odložene.** Beograjska »Nezavisna Tribuna« poroča v zvezi s pripravami za občinske volitve, ki bi se morale vršiti letošnjo jesen, da bodo volitve najbrž odložene zaradi splošnega položaja, v katerem smo zdaj. Občinske volitve bodo, kakor zatrjuje list, ko bo dosežen sporazum med Srbi in Hrvatli.

* **Tistim, ki žele dobiti kmetijsko delo v Franciji,** sporočamo, da lahko odslej dobljo vse podrobne podatke pri Francoski zvezi kmetijskih delodajalcev, ki ima od 1. avgusta dalje svojo pisarno v Ljubljani, Kolodvorska ulica 41. Za zdaj potrebujejo francoski delodajalci samo delavke (kravarice in

Le strugar zna izstružiti kroglo

kakor more perilo čisto oprati le dobro milo. Terpentinovo milo Zlatorog da gosto belo peno, ki z lahkoto odstrani vsako umazanijo. Le malo truda - in perilo je snežno belo, prijetno poduhteva in ostane dolgo trdno.

TERPENTINOVNO MILO
Zlatorog

služkinje), ki bi znale molziti in opravljati dela na kmetih.

* **Osebnne spremembe pri Delavski zbornici.** Kakor poroča »Delavska pravica«, so novi gospodarji Delavske zbornice odpustili iz službe referenta Golmajerja, voditelja izpostave v Mariboru Alojzija Čeha in dopisnika Delavske zbornice v Celju Jakoba Vodopivca, dalje uradnice Hildo Jegličevu, Pavlo Reberskovo in Reziko Krištofovo. Trije odpuščeni uradniki in ena uradnica so socialisti, dve uradnici pa pripadata krščansko-socialnemu združenju. Na novo pa so bili po podatkih istega lista pri Delavski zbornici nastavljeni kot glavni tajnik Hafner z mesečno plačo 4800 din, njegov namestnik in vodja pisarne France Preželj, predsednik Jugorasa, z začetno mesečno plačo 3600 din, ki se bo postopno dvigala do 4500 din, in z dosmrtno pogodbo in pisarniška uradnica Bokaljeva s plačo 2000 din.

* **Dobrodelna tombola v Topolšici.** V nedeljo 13. avgusta ob 14. priredi Združenje za podpiranje siromašnih bolnikov v državnem zdravilišču Topolšici tombolo, združeno z vrtno veselico, na senčnatem travniku državnega zdravilišča Topolšice. Čisti dobiček je namenjen za podpore siromašnim bolnikom. Vsi dobitki so vredni 11.000 din. Tablica stane samo 2 din. Po končani tomboli bo vrtna veselica. Igrala bo godba na pihala »Zarja« iz Šoštanja. Pridite!

* **Velika dobrodelna tombola v korist Po-**

čitniškega doma kraljice Marije na Pohorju bo v nedeljo 6. avgusta ob 15. na Trgu svobode v Mariboru. Zanimiv in privlačen je glavni dobiček stavbišče v velikosti 550 m² za družinsko hišo z vrtom v Studencih. Razen tega je še 25 krasnih tombol, kakor motorno kolo, pohištvo, kolesa in drugo v vrednosti 50.000 din.

* **Sneg v juliju.** V začetku preteklega tedna je zapadel na naših visokih gorah sneg. V juliju je sneg na naših planinah precej redek pojav. Seveda se pa ni držal dolgo. Skale so bile močno segrete in na njih se je sneg hitro stopil. Silne snežne meteže so imeli tudi v Bavarski in Švici. Iz Münchena poročajo, da je nastopilo po vsej južni Nemčiji izredno hladno vreme. Tudi v Švici so imeli izredno hladno vreme ne samo po planinah, temveč tudi po dolinah. Seveda je hlad povsod trajal le nekaj dni.

* **Dva nova sejma v Vojniku.** Banska uprava je dovolila dva nova živinska in kramarska sejma, in sicer za dne 3. marca in 2. avgusta. Prvi novi sejem je bil na Porcijunkulo 2. avgusta.

* **Ugledni Albanci prijati na italijansko-jugoslovenski meji.** Italijanska obmejna oblastva so aretirala v Postojni 10 uglednih Albancev. Ti Albanci so pobegnili s kraljem Zogom, ko je moral bežati o veliki noči iz Albanije.

* **Velik požar v Domžalah.** V soboto je v Domžalah do tal pogorel prizidek, v katerem

vrnila: »To se ne bo nikdar zgodilo.«

»Kaj takega bi bilo nesreča za vas, za vašo umetnost. Če bi zaradi enega samega človeka pustili vse, kakšna škoda, kakšna silna škoda bi bila!«

Milka je odkimala.

»Ostala bom zvesta svojemu poklicu in samu.«

»Zakaj sama? Zakaj bi se ne omožili? Samo ne v slepi zaljubljenosti, temveč s treznim preudarkom. Mož bi vam moral tudi nekaj nuditi. Moral bi razumeti, da ženska, kakršna ste vi, pripada družbi, svetu, ne samo enemu človeku. Vi bi krasili njegovo hišo, on pa bi moral skrbeti za to, da bi imeli položaj v družbi, za katero ste rojeni.«

Pogledala je proti steni in se videla v ogledalu. Njena glava je bila čisto blizu ravnateljve glave.

Ustrašila se je te slike in vendar je morala zopet in zopet pogledati v ogledalo. Ta slika se ji je naenkrat zazdela kašipot za njeno bodočnost.

Tu se ji ponuja priložnost za maščevanje, po katerem je njena notranjost kar kričala, kadar jo je hrepenenje po Radu premagovalo z vso silo. Vablivo razkošje bogate hiše okoli nje je zbudilo tudi v njej tisto mračno željo po bogastvu in po oblasti, ki jo prinese bogastvo.

Čutila je, da ji je treba samo hoteti, pa bo Tomažin njen.

Rado je, ko ga je bila Milka zapustila, dolgo z obupanimi očmi strmela v prstan, ki ga je Milka potegnila s prsta. Toda ni se kesal svojih hudih besed.

Konec mora napraviti vsemu tistemu, ki

ga je bilo pognalo v tako strašno besnost. Njegovo življenje bo za zmerom zaigrano, če prijatelj umre.

Stanje ranjenca je bilo nekaj časa zelo resno. Zdravniki so stalno zmajevali z glavami. V prvih dneh je vse kazalo, da ga bo smrt pokosila, toda naenkrat se je stanje izboljšalo. Vročina je ponehala, rana se je začela celiti.

Rado je ostajal čisto gluha za vsa zagotovila, da bo Lipar ozdravel. Nihče ga ni mogel prepovoriti, da bi zapustil sobo in se lotil svojega poklicnega dela. Že nekaj tednov je živel kakor v ječi.

Doktor Dvornik je opazoval njegovo duševno strtost z veliko skrbjo. Nekaj se mora zgoditi, da ne bo resno duševno zbolel.

Zdravnik doktor Dvornik se je večkrat pogovarjal z Liparjevimi zdravnikom in nekega dne je prišel k Radu, mu položil roko na ramo in rekel: »Danes morate ven. Lipar bi rad govoril z vami.«

Z bliskovito naglico je Rado vstal s stola in se preoblekel. Ko je stopil iz hiše, v kateri je tako dolgo tičal kot jetnik v ječi, je začela pomlad, ki je bila prav v bujnem razmahu, mogočno učinkovati nanj. Kostanji, ki so bili še goli, ko je bil šel zadnjič skozi dvored, so bili zdaj odeti v šumeče listje. Vse je cvetelo in iz zraka je zaslišal lastovke.

Ivan Lipar se je počutil izredno dobro. Ugoden preokret v njegovih premoženjskih zadevah je mnogo pripomogel k njegovemu ozdravljenju. Imel je starega strica brez otrok, ki je do nedavnega kazal malo zanimanja za preveč veselega nečaka Ivana. Zdaj pa je nenadno pisal Ivanu. Slišal je bil namreč, da je Ivan zelo bolan, pa se mu je zazdelo,

da ne bi bilo prav, če bi zadnji iz Liparjevega rodu umrl.

Ko mu je Ivan pisal, da se njegovo zdravje vrača na boljše, je bil stari stric tako vesel, da je obljubil poravnati vse njegove dolgove in ga tudi sicer podpirati.

Že pred vrati je slišal Rado glas svojega prijatelja. Ves pretresen je zgrabil doktorja Dvornika za roko in mu pogledal v oči kakor odrešenec, ki še nekoliko dvomi, ki si ne upa prav verjeti.

Torej je res! Ni prišel k umirajočemu kakor se je bil bal. Niti besedice ni mogel izpregovoriti, ko je vstopil in videl Ivana na postelji. Kar pri vratih je obstal. Svečan molč je zavladal. Oba zdravnika sta čakala nekoliko tesnobno na prizor sprave, ki sta jo hotela doseči.

Lipar, ki mu je bila mračna resnost premučna, je prvi začel govoriti, kar je na vse učinkovalo sprostilno.

»No, Rado, lepo ni bilo! Preklinjal sem te prav zares! Toda pravijo, da te je vsa ta reč zelo potrla. Zdjaj bom kmalu zdrav, pa sem se dal pregovoriti za spravo, saj sva stara prijatelja...«

Ponudil je roko.

Rado je planil k njemu in mu stresel roko. Pri tem je zamrmral neke besede, ki jih ni nihče razumel. Njegova ginjenost je bila tolika, da jo je komaj premagoval.

Ko je Rado čez pol ure spet stopil na ulico, je bil kakor omamljen. Kakor pijanost ga je obdajal blesk pomladi. Zdelo se mu je, kakor bi mu bilo izgubljeno življenje spet vrnjeno. Pri srcu mu je bilo kakor slepcu, ki je spet izpregledal, kakor jetniku, ki so ga mu odprla vrata svobode. (Dalje prihodnjic)

je bila mehanična delavnica Julke Pra-protnikove, s skladišči in gospodarskimi poslopji. Ogenj je nastal takole: V delavnico je popoldne prišel nekdo z majhnim motociklom, ki se mu je pokvaril razplinjač. Ko so domači delavci vzeli motocikel v roke, se je razplinjač na lepem vnel, nato pa je ogenj zajel še bencinski tank, da se je razpočil. Na mah je bil ves prostor v ognju. Iz delavnice je ogenj zajel še skladišče in šupe v soseščini. Na pomoč je prihitela domača gasilska četa, za njo pa še vrsta gasilskih čet iz okolice. Vrtilim gasilcem gre zasluga, da so požar v kratkem času omejili.

* **Požar v Marenbergu.** V noči na nedeljo je zgorelo gospodarsko poslopje graščine ge. Zupančeve. Gasilci iz Marenberga so bili takoj na kraju požara, a vendar niso mogli storiti drugega kakor požar omejiti, da se ni vnela še blizu stoječa hiša. V kratkem času so prišli tudi gasilci z Mute, Vuhreda in Vuzenice. Živino so rešili, vse drugo pa je zgorelo. Ogenj je bil najbrž podtaknjen.

* **19 stotakov je izgubil.** Mladi posestnik Petrič Jožef iz Malih Lipljen je povedel konja h kovaču v Velike Lipljene. Pri sebi je imel denarnico z devetnajstimi stotaki. Pod klancem je segel v žep, da si prižge cigareto in tedaj mu je morala pasti iz žepa denarnica, ki jo je pogrešil pozneje. Bajje je denarnico našel mlad Dalmatincev krošnjar, za katerim je izginila vsaka sled.

* **K poročilo o ljubezenski žaloigr v Lipovcu pri Ljubečni** nam pišejo, da obojina Hedvika Novakova ni bila članica dekluškega krožka v Vojniku. Pač pa je bil pokojni Ivan Vrečko načelnik fantovskega odseka v Vojniku. Novakovo in Vrečka, ki sta izvršila skupno samomor, so položili na njuni želji v skupen grob, a ne istočasno, ker je Vrečko pozneje izdihnil. Pri požrebu Vrečka, čigar krsto so nosili člani fantovskega odseka, je govoril g. Vančič Vrabl, načelnik celičke podzveze fantovskih odsekov, pri požrebu Hedvike Novakove na učitelja g. Šeliga.

* **Umor v Slovenskih goricah.** V nedeljo je našel posestnik Matjaž Anten iz Oblačka, občina Sv. Lovrene v Slovenskih goricah, ko je šel k rani svetilni, v gozdu ubitega 62 let starega Šerula Franca iz Oblačka, poleg njega pa dva krvava kola. Orožništvo iz Juršincev je doznalo, da so osumljeni najbrž hoteli umoriti nekega Pajka Ignacija iz Oblačka, ki bi moral prav ob istem času kakor Šerula priti po isti cesti iz Maribora. Oba sta namreč stregla zidarjem na Teznu. Osumljeni so 27letni posestnikov sin iz Smolne Šiško Stefan, 28letni delavec Holc Ignac iz Sakušaka in 20letni delavec Horvat Janez, tudi iz Sakušaka. Ti so namreč že nedeljo poprej zasledovali Pajka, do katerega imajo stalno sovraštvo. Zločinci so se očitno v osebi zmotili in so namesto Pajka s koli pobili zegulo. Gori imenovani osumljeni in neka ženska so bili takoj aretirani.

* **Dober plen.** Orožniki so aretirali pri Št. Ilju v Slovenskih goricah 22letnega Ivana Haberska, ki ima na grbi vrsto tatvin koles v Mariboru in okolici, osumljen pa je tudi vloma v Stokovo trgovino v Kamnici pri Mariboru.

* **Nevaren žepar na verskem kongresu.** Trumam vernikov, ki so prihiteli na kongres Kristusa Kralja v Ljubljano, so se pridružili tudi številni žepni tatovi. Policija je bila vse te dni marljivo na delu in je zajela nevarnega zlikovca. Ko se je med občinstvom gnetel tudi dimnikarski pomočnik Anton Klančar, je začutil, da mu je tuja roka segla v žep. Ohranil je mirno kri in zgrabil tatu. Ko sta se začela ruvati v množici, je žeparju priskočil na pomoč še nekdo, ki je bil očitno v dogovoru z njim, a Klančar je bil dovolj močan, da je sumljivca obdržal. Na srečo pa je bil že v naslednjem trenutku zraven tudi stražnik, ki je neznanu napovedal aretacijo. Mož je bil sprva sicer zelo uporen, a ko je še drugi stražnik prihitel na pomoč, se je le vdal, da so ga odvedli na policijo. Ko so si moža na policiji približe ogledali, so spoznali v njem 27letnega Ivana Kutnarja, bivšega delavca iz Št. Vida na Dolenjskem, ki ga je policija že nekaj tednov z vso vnemo iskala. Kutnar je namreč

osumljen, da je sodeloval nedavno pri nekem vlomu na Grosupljem. Njegovega pajdaša Karla Kutnarja so pred dnevi aretirali v Višnji gori.

* **Grozen dvojni umor pri Sv. Barbari nad Skofjo Loko.** V noči na nedeljo je bil izvršen pri Sv. Barbari v občini Zmencu strašen umor, ki je bil odkrit šele v ponedeljek. Umorjena sta bila posestnika 55-letni Janez Hribernik in njegova 50-letna žena Frančiška. V hiši je bilo drugače vse v redu, le listnica je bila prazna. Orožništvo vrši preiskavo in je upati, da bo morilec kmalu v rokah pravice.

* **Zverinski uboj pri Žetalah.** Pred tričlanskim senatom v Celju se je zagovarjal zaradi uboja 27letni delavec Jurij Zakelšek iz Sp. Raven pri Rogatcu, ki je s kolom sirovo pobil posestnika Ivana Kolarja iz iste vasi. Zakelšek je bil l. 1937 obsojen, ker je napadel svojo mater, da je morala pred njim bežati iz lastne hiše. Opisujejo ga kot nasilnega človeka. Pri razpravi ni pokazal nikakih znakov kesanja. Sodišče je obsodilo Jurija Zakelška na pet let robije, na izgubo častnih pravic za dobo petih let in na plačilo 850 din za pogreb.

* **Pojazen vlom.** V Hrašah pri Radovljici je bilo nedavno vlomljeno v stanovanje tapetnika Vilka Vida. Vlomilec je odnesel za dobrih 3000 din obleke in nekaj zlatnine. Orožniki so previdno sneli več kosov šipe, na katerih so bili vidni vlomilčevi prstni odtiski in jih poslali v Ljubljano. Na policijski upravi so prstne odtiske povečali in jih primerjali s prstnimi odtiski raznih poklicnih vlomilcev. Tako so ugotovili, da je vlomil v Vidovo stanovanje Štefan Verle, ki ga zdaj iščejo.

* **Požar.** V gospodarskem posloju posestnika Ivana Jeleniča na Pobrežju pri Mariboru je nastal požar, ki je upepelil poslopje do tal. Ob času požara je spal v posloju nakupovalec živine Mihael Petrič, ki se je v zadnjem trenutku rešil iz plamenov. Kako je nastal požar, ni znano.

* **Sprejem mladeničev v inženjersko in artilerijsko podoficirsko šolo** v starosti od 18 do 21 let. Vsa zadevna pojasnila dobiti ustno ali pismeno: Koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za pismeni odgovor priložite kolek ali znamko za 6 din.

* **Mladeniči rekruti!** Oni, ki ste potrjeni k vojakom in imate pravico do osvoboditve ali skrajšanega roka službe, čimprej vstop v kader, odložitev službe v kadru informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Ako je rok zamujen, se ne da več pomagati. Vsa pojasnila daje za malenkostno plačilo koncesionirana pisarna Pera Franca, kapetana v p., Maistrova ulica 14. — Za odgovor priložite kolek ali znamko za 6 din.

Iz naših krajev

Nacionalna mladina v bohinjškem kotu

Bohinjska Bistrica, julija
Predzadno nedeljo je bila pri Markežu v Bohinjski Bistrici ustanovna skupščina krajevne organizacije omladine Jugoslovenske nacionalne stranke za bohinjški kot. Zbor je vodil visokošolec g. Viktor Stare iz Češnjice, ki je v uvodnem govoru razložil omladinem pomen in namen ustanovitvenega zbora. Za njim je govoril predsednik sreske omladinske organizacije za Radovljico g. Miha Frčelj in v tehtnem govoru izpodbujal zbrane omladince. Obširno je nato razpravljal o obbeh mednarodnih in notranjepolitičnih razmerah tajnik banovinskega mladinskega odbora g. Andrej Uršič in pri tem pokazal na velike naloge in smotre, ki si jih je zastavilo gibanje nacional. mladine. Vsi trije govorniki so bili deležni za svoja izvajanja enodušnega odobravanja.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen naslednji odbor: Stare Viktor iz Češnjice, predsednik; Sodja Anton iz Češnjice, podpredsednik; Hodnik Franc iz Stare Fužine in Cvete

Janko iz Srednje vasi, tajnika; Sodja Janko iz Bohinjske Bistrice, blagajnik; Cesar Franc iz Jereke, Pristavec Rajko iz Polja, Mlekuž Alojzij iz Bohinjske Bistrice, Hodnik Janez iz Stare Fužine, Korošec Alojzij in Benedik Franc iz Koprivnjaka in Rozman Avgust iz Bohinjske Bistrice, odborniki.

Po volitvah je izpregovoril bivši narodni poslanec g. Milan Mravlje o splošnih političnih, socialnih in gospodarskih razmerah. S posebno pozornostjo so mu sledili zborovalci, ko je razpravljaval o krajevno važnih kmetijskih, delavskih in socialnih vprašanjih.

Delavni in pošteni omladinci iz bohinjškega kota, ki so se pridružili političnemu gibanju mladine, so jamstvo, da bo nacionalna in napredna misel še močneje živela v tem lepem koščku naše domovine.

Dež zaradi požara in sneg sredi poletja

Vuženica, julija

V noči na nedeljo 23. julija je začela med polnočjo in eno uro goreti v Gortini Krivčeva domačija. Vnele so se tri zgradbe in je bila tako strašna vročina, da se ni mogel nihče približati gorečim poslopjem. Gasiti se ni dalo ker ni vode v bližini. Gosti oblaki dima so se valili visoko proti nebu in tam povzročili kakor trdijo nekateri, tokove in električno napetost. Zato da se je potem začelo bliskati in grmeti ter se je vtila ploha, ki pa je trajala slabe pol ure.

Zračni tokovi pa so kmalu zatem privlekli s Koroškega še drugo nevihto, ki je z bliskom in gromom in močnim nalivom trajala kake dobre pol ure, potem pa prešla v rahel dež.

Nenavaden dogodek smo doživeli na Jakobovo v torek 25. julija popoldne. Zgodilo se je že pri nas, da je po vrhovih snežilo sredi junija (na primer leta 1933.), toda snega v juliju ne pomnimo. Na omenjeni dan je bilo že zjutraj precej kislo vreme. Proti 9. uri je začelo rahlo deževati in proti 10. uri se je dež spremenil v ploho. Potem je nekoliko popustilo, vendar je deževalo naprej. Postalo pa je naenkrat mrzlo. Toplomer je popoldne padel na pet stopinj Celzija in začelo se po hribih snežiti, najprej v drobnih, potem pa v čedalje debelejših kosmih. Približno dve uri je naletavalo kakor v sredi zime. Snežilo se je do nadmorske višine okoli 500 m. Niže snega ni bilo.

V višini do 1000 m je sneg seveda sproti kopnel, nad 1000 m je pa obležal. Ko se je ob 15 uri zjasnilo, smo imeli sredi pravega poletja več kakor nenavaden pogled: vsi vrhovi Pohorja so bili beli. Ker je potem stajalo solnce, je sneg že na večer izginil.

Iz Prekmurja

Lahkovernost sta drago plačali. V Dobrovniku se je te dni mlajša ciganka oglasila pri Taljanovih ter začela gospodinjo in njeno hčerko prepričevati, da bo prišla v hišo sreča, če ji za tri dni izročita ves danr, kar ga imata pri hiši. Govorila je tako dolgo, da sta ji ženski izročili okoli 17.000 din. Ciganka jima je pri odhodu zatrdila, da se čez tri dni vrne in jima potem napove veliko srečo. Minili so trije dnevi, minil je teden in še več, o ciganki pa ni bilo ne duha ne sluha. Mati in hčerka sta začeli slutiti, da sta postali žrtev ciganskega sleparstva, in o tem obvestili orožnike, ki zdaj iščejo ciganko.

V Prekmurju imajo črno borzo. V Murski Soboti neke osebe po visokih cenah kupujejo razne tuje valute in sejejo pri tem z raznimi vestmi nemir med ljudstvo. Vse take sumljive osebe bodo gotovo prej ali slej prišle v roke oblastvom. Občinstvo opozarjamo, da s prodajo valut neupravičenim osebam kršijo devizni predpis, za kar so določene visoke kazni. V Murski Soboti sta za kupovanje valut pooblaščen samo Prekmurska in Kreditna banka.

Če so na Marsu živa bitja, se zelo razlikujejo od človeka

Lani zadnega oktobra zvečer je Amerika doživela veliko razburjenje. Radijska postaja v New Yorku je oddajala Wellsov roman »Vojna med svetovi«, predelan v dramo, v taki obliki, da so vsi poslušalci pri svojih sprejemnikih verjeli, da so z Marsa pridrvele čudne pošasti, pristale v New Jerseyu pri New Yorku in začele uničevati mesto. Divji strah se je polotil vseh, ki so poslušali oddajo. Na ulice je na mah planilo na tisoče in tisoče zbeganih ljudi.

Če so na Marsu res kakšna bitja, ki jih naša zemlja zanima, bi bila lahko svoje namene uresničila prejšnji četrtek 27. julija, ko je bil položaj zemlje in Marsa za take pustolovščine najugodnejši. V četrtek je bil Mars najbližje zemlji; to se pravi, oddaljen je bil od nje samo 50.000.000 km. Bilo je to ob 18. uri in 36 minut. Tako blizu je Mars zemlji vsakih 15 let enkrat.

Ob taki priliki se pač ljudje zmerom nekoliko bolj zanimajo za Mars. Kaj pa prav za prav vemo danes o Marsu? Srednja razdalja Marsa od solнца znaša 227.700.000 km. Njegova pot okoli solнца traja 686 dni, 23 ur, 30 minut in 46 sekund. Okoli osi se obrne v 24 urah, 37 minutah in 22,65 sekunde. Njegova prostornina znaša poldrugo desetino zemeljske prostornine, njegova gostota pa dobro sedmino zemeljske gostote.

Mars ima dva majhna spremljevalca (satelita). Prvi je Fobos, ki ima samo 10 km premera in preteče pot okoli Marsa v nekaj več kakor sedmih urah. Drugi je Deimos s 15 km premera, ki pa potrebuje za svojo pot okoli zvezde en dan in šest ur. Fobos je najhitrejši izmed vseh doslej znanih satelitov.

Znanstvena opazovanja v preteklem stoletju so ugotovila na Marsu tako imenovana morja. To so velike, temne tvorbe, v glavnem stalnega obsega, ki pa zdaj spreminjajo obliko. Leta 1877, ko je bila bližina Marsa do zemlje najugodnejša za opazovanje, kar pomnijo zvezdoslovci, je Italijan Schiaparelli, ravnatelj zvezdarne v Milanu, odkril velike, ravne črte, dolge od 1000 do 5000 km in široke 60 do 100 km. Te črte vežejo posamezna morja in sestavljajo na svetlejših delih Marsovega površja pravilno mrežo. Schiaparelli je tem črtam dal ime kanali.

Italijan Schiaparelli je moral na stara leta opustiti opazovanja, ker mu je grozila slepota. Njegovo delo je nadaljeval bogati Američan Lowell in žrtvoval v to svrhu vse svoje velikansko premoženje. Lowell je odkril nove kanale, vseh skupaj 522, in dokazal, da so temna mesta, katera so do tedaj imeli za morja, rodovitne pokrajine. Svetli kraji so sicer tudi kopnina, toda puščava. Lowellu se je posrečilo narediti prve fotografije z Marsa. Bil je prepričan, da so na zvezdi živa bitja. Prav mreža kanalov ga je prepričevala o tem.

Da ima Mars ozračje, je znano že dolgo časa. Znanstvena raziskavanja zadnjih let so neizpodbitno dokazala, da so v tem ozračju na Marsu vodni hlapi in kisik, le da je obseg dosti manj kakor v zemeljskem zraku. Niso pa raziskovalci ugotovili v ozračju Marsa nič vodika, dušika in drugih sestavin našega zraka. Fotografije iz raznih ameriških zvezdarn so pokazale, da je to ozračje okoli Marsa dosti gosto. Plast ozračja je debela okoli 100 km in se zelo spreminja. Zato menijo, da to ozračje varuje rastlinstvo in živalstvo pred prehudo vročino in škodljivostjo raznih nevidnih žarkov, prihajajočih s solнца, podobno, kakor vemo to za zemeljsko ozračje.

Lowellova naslednika Lampland in Nicholson sta dognala, da toplina na Marsu napravi v 24 urah celo lestvico: ob solčnem vzhodu znaša 10 stopinj pod ničlo, opoldne 30 stopinj nad ničlo, nato pa pade v mraku spet na 10 stopinj pod ničlo. Srednja toplina na Marsu znaša torej 10 stopinj, na zemlji pa 16 stopinj nad ničlo. Podobno razmer-

je med zemljo in Marsom velja tudi za tečajne pokrajine obeh.

Zvezda Mars je torej v marsičem presenetljivo podobna zemlji. Edino njegov zrak je redkejši kakor zemeljski, toda to ni nepremostljiva ovira, da ne bi moglo biti življenje na tej zvezdi. O tem nam pričajo zgledi iz rastlinstva in živalstva na zemlji, kjer vemo, da nekatere rastline in živali zlahka prenašajo redek zrak. Zgled Tibetancev, živčih v povprečni višini 4000 do 5000 m nad morjem, kjer je zrak redek, potrjuje to možnost tudi za človeka. Tudi pomanjkanje vodika v Marsovem ozračju ni bistvena ovira. Enako naglo se spreminjajoča toplina ne izpodbija domneve o življenju na Marsu, saj vemo, da klice žita ostanejo žive celo pri toplini 272 stopinj pod ničlo in 180 stopinj nad ničlo. Življenje Sibircev dokazuje, da tudi človek zlahka in brez posebnih posledic prenaša največje toplotne razlike, ki segajo v Sibiriji od 44 stopinj pod ničlo do 30 stopinj nad ničlo.

Seveda na Marsu ne morejo živeti bitja, v vsem podobna zemeljskim bitjem, pač pa po domnevah nekaterih znanstvenikov lahko žive na njem bitja, prilagojena tamošnjim pogojem. Morda so ta bitja zelo čudna in bi se jih človek ustrašil, če bi jih videl. Celotno prav verjetno je, da so ta bitja, če je sploh življenje na Marsu, prav čisto drugačna, kakor

Velikanski podnebnik v katerem so tudi diamanti

V ameriški državi Arizoni, vzhodno od reke Colorada še zmerom iščejo kraj, kjer je pred desetletji padel velik meteor. Prav za prav pa so kraj že našli, le meteorja še ni, ki se je bil po mnenju učenjakov zaril 400 metrov v zemljo. Čeprav je pri tem iskanju zaposlenih precej delavcev, ki so izrednemu nebesnemu pojavu hvaležni za svoj zaslužek, vendar dozdaj še niso naleteli na meteor, o katerem so dognali, iz česa je sestavljen. To so ugotovili po številnih drobcih, ki so se od glavnega meteorja odkrušili in obležali raztreseni na ozemlju Arizone. Na podlagi teh

smo mi zemljani, ker je jasno, da se ob precej drugačnih pogojih na Marsu ni moglo razviti človeku podobno bitje. Pripomniti pa moramo, da je polno znanstvenikov, ki odločno zanikujejo vsako možnost življenja na Marsu.

Ni čudno, da je bližina te zvezde že od nekdaj mikala človeka, da bi prišel v stik z njo. Ob koncu preteklega stoletja so številni zvezdoslovci opazili na raznih krajih Marsa svetle točke. To so nekateri razlagali kot poskus Marsovcv, da bi se začeli sporazumovati z ljudmi. Toda že Lowell je dokazal, da so bile svetle točke samo sneg.

Zvezdoslovci so svoje priprave čedalje bolj izpopolnjevali in prišel je čas, ko so lahko načeli vprašanje o tem, kako bi stopili v stik z Marsom. Poskusili so z dvema sredstvom: s svetlobnimi znamenji in z radiom. Z drugim sredstvom ni nič, zakaj izkazalo se je, da noben brezžični val z zemlje ne more čez ograjo zemeljskega ozračja in se z njegove meje vrne nazaj na zemljo. Glede svetlobnih znamenj pa so preračunali, da bi bila svetloba 50 milijonov svetle dovolj močna, da bi bila vidna povsod na Marsu. Leta 1933, so Američani že naznanili mogočen žaromet, s katerim bi dajali znamenja Marsovcem. Zvezdarna v Parizu ima na razpolago žaromet, močan dve milijardi svetle in bi bila lahko porabila bližino Marsa pretekli četrtek za ta zanimivi poskus. Vprašanje pa je seveda, če bi dobila odgovor in kdaj bi ga dobila. Zvezdarne po svetu so pretekli četrtek gotovo povsod, kjer je bilo mogoče, opazovale Mars. Morda bodo prihodne dni povedale kakšne nove ugotovitve.

drobcev, izmed katerih je en sam 3000 kg težak, so dognali, da je glavni izpodnebnik, ki je padel v teh krajih na zemljo, sestavljen iz železa, niklja in iz nekaterih drugih snovi, med njimi tudi iz diamantov. Železa naj bi bilo 90 odstotkov.

Rudniška družba, ki je bila ustanovljena že leta 1900., je vpisala že 850 milijonov dolarjev delnic za pridobivanje meteorskega železa. Strokovnjaki menijo po raznih znakih, da je meteor težak skupno 10 milijard ton, kar bi dalo okoli devet milijard ton samega železa.

× **Smrt v gorečem morju.** Ob obali Cornwalla v Rokavskem prelivu je neka petrolejska ladja zadela v švedski parnik »Grangsborg«. Petrolej se je razlil po morju in ladja se je užgala. Posadka je morala plavati skozi goreči petrolej, da si reši življenje. Le delu posadke se je posrečilo vkrčiti v reševalne čolne. Mornarji, ki se jim je posrečilo, da so se rešili, so dobili hude opekline. Pripovedovali so, kako so slišali svoje tovariše obupno klicati na pomoč iz gorečega morja, a jim niso mogli pomagati. Ogenj, ki se je razširil na površju morja, je bil tako silen, da je ogražal tudi švedsko ladjo, ki je prihitela na pomoč. Pri gašenju požara je dobilo na švedski ladji 11 mornarjev hude poškodbe.

× **Italijani trdijo, da se Nemci iz južne Tirolske selijo prostovoljno.** Izseljevanje Nemcev iz Južne Tirolske se izvaja po načrtu, ki ga je izdelala italijanska vlada. V zvezi s tem načrtom odgovarja »Giornale d'Italia« trditvam francoskih časopisov o nasilnem izseljevanju, da Nemci iz Južne Tirolske niso pregnani, temveč da se izseljujejo prostovoljno in da izseljevanje nemška in italijanska vlada samo olajšujeta. Izseljevanje poteka tako, da oni, ki se žele izseliti, lahko odidejo brez težav, tisti pa, ki bi radi ostali na Južnem Tirolskem, tudi lahko ostanejo. List naglašuje, da se želijo vsi južnotirolski Nemci izseliti v Nemčijo.

× **Veliko rusko posojilo Kitajski.** Iz Sanghaja poročajo, da je kitajska vlada dobila

od Rusije blagovno posojilo 750 milijonov zlatih rubljev (okrog 100 milijard din).

× **400 milijonov ljudi poslušajo radio.** Po podatkih mednarodne radijske zveze, ki združuje doslej 88 držav, je znašalo število radijskih naročnikov v vseh teh državah ob koncu leta 1938, 78 milijonov, kar pomeni, da se je v primeri z letom 1937, zvišalo za celih devet milijonov. Ako računamo na vsak radijski aparat povprečno pet poslušalcev, vidimo, da je danes mogoče po radiu govoriti skoro 400 milijonom ljudi, kar predstavlja dobro polovico vsega prosvetljenega človeštva. Po teh podatkih si lahko predstavljamo, kakšno močno orožje je danes radio in zakaj so že skoro vse države uvedle poleg oddaj v domačem jeziku tudi oddaje v tujih jezikih.

× **Nova sibirski železnica.** Francoski listi pišejo o gradnji nove bajkalsko-amurske železnice, ki bo spalajala področje Bajkalskega jezera z ozemljem okoli Amurjevega ustja ob Ohotskem jezeru. Proga bo dolga okoli tritisoč kilometrov in bo predvsem vojaškega pomena za primer oboroženega spopada z Japonsko.

Listnica uredništva

Stražišče. Zal, prepozno prejeli!

Sv. Barbara v Haložah. Za drugo prepoznol!

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

39

ROMAN

Če je pomislil, koliko stvari je že odkril, čeprav neznatnih in za javnost nepomembnih, je začutil v sebi nekaj kakor ponos in zadovoljno zavest, da se mu je posrežilo vse, česar se je bil lotil. Ko mu je Zora povedala o skrivnostnem neznancu, ko mu je pravila o človeku, ki jo je presenetil in videl, ko je vračala dnevnik v blagajno, je Vinkovo zanimanje še bolj zraslo.

»Preden mine štirinajst dni,« je rekel in se ji priklonil, »upam, da vam bom lahko povedal, kdo se skriva za Kregarjem. Če prav sodim, mora to biti tisti skrivnostni neznanec, ki je pustil sledove že v nekaterih zanimivih zgodbah, ki so se zadnje čase zgodile v Ljubljani. Policija ga išče, pa ga ne more dobiti, ker je do skrajnosti oprezen. Njegovega imena ne vedo, samo to jim je znano, da ni domačin in da sč že skoraj tri leta, kar so začeli opažati njegovo prisotnost v našem mestu. O vašem možu,« je končal, »sem že čul, da je odpotoval. Zjutraj so ga videli, ko se je vozil skozi mesto. Menda so ga ustavili, in je moral na policijo zaradi nekkih informacij. Sodim, da gre za ono tajno igralnico. Čez nekaj dni vam bom lahko bolj natanko povedal. Danes nimam službe. Če vam je prav, bi vas povabil s seboj na Verin dom. Od onodod gremo zvečer na moje posestvo. Če bi pa šli rajši domov...«

»Ne,« je odvrnila Zora, »domov ne maram iti. S starši ne morem govoriti o teh stvareh. Ne bi jih razumeli in morda bi me obsojali, čeprav se ne zavedam krivde.«

Trideseto poglavje

ZIV!

Zora se je kaj hitro udomačila na svojem novem domu. Vera se je pripravljala za poroko, ki bi imela biti v nedeljo in je imela polne roke dela. Zora ji je pri tem pomagala, stara postrežnica pa je ves dan pazila na Marka. Na Zoro je to »bivanje na počitnicah«, kakor ga je sama imenovala, zelo blagodejno delovalo. Vsa skrb, ki jo je prej zmeraj razodevalo njeno lice in ki je ni mogla prikriti tudi kadar je bila vesela, je izginila. Prvič po Brankovem odhodu se je počutila srečno.

Na dom in na Kregarja ni mislila. Ni hotela misliti. Neprestano si je želela, da bi bilo vse to že tako daleč za njo, da bi mogla pozabiti, toda časih se ji je obudil spomin. Pogrnala ga je z delom in v družbi z otrokom.

Mesec dni je že minilo, kar je bila Zora pobegnila od moža. Vera in Vinko sta bila že dobra dva tedna poročena. Pred nekaj dnevi sta se vrnila s poročnega potovanja in se naselila v svojem poletnem bivališču. Vinko je moral spet v službo, vendar se je vsak večer pripeljal iz Ljubljane k svoji mladi ženi.

Zora še ni nič pisala domov, da je pobegnila od moža. Ni hotela staršev vznemirjati in mislila je, da bodo že o pravem času vse zvedeli. Vinko jo je vselej obveščal o najvažnejših rečeh. Tako je zvedela, da Kregarja še zmeraj ni iz Dalmacije in da mu udeležbe v tajni igralnici niso mogli dokazati.

Nestrpno je čakala dneva, ko se ji bo posrečilo zvedeti kaj več o onem Kregarjevem neznancu, toda vključ neumornemu iskanju Vinko še ni prišel niti korak naprej.

Nekega večera pa je prišel izredno vesel domov. Ko ga je Vera vprašala, kaj se mu je lepega zgodilo, ji je rekel, da se drugi dan sestane s človekom, ki mu bo o Kregarjevi stvari najbrž znal kaj več povedati.

»Prav slučajno sem zvedel zanj,« je jel pripovedovati. »Čul sem, da je bil prej pri policiji, da je pa potem izstopil in postal privatni detektiv. Šel sem k njemu in ga vprašal, ali kaj ve o tistem skrivnostnem človeku. Rekel mi je, da ga že zaradi drugih stvari dolgo zasleduje in da je zvedel o njem marsikaj, za kar bo moral polagati račune. Rekel mi je, naj se jutri spet oglašim pri njem.«

Drugi dan ga je Zora zelo nestrpno čakala. Tesno ji je bilo pri srcu in podzavestno je čutila, da to ni samo strah, samo bojazen pred nepričakovanimi udarci usode. Ves dan je bila na vrtu in neprestano gledala na cesto, ki je vodila v Ljubljano.

Marko je čutil, da z mamico danes ni tako, kakor druge dni. Če jo je prosil, naj se z njim igra, je to sicer storila, toda ne za dolgo. Kakor bi bila nanj čisto pozabila. Šele pozno v mraku je nenadoma zagledala dva žarometa, ki sta posvetila skozi goste bukove. Planila je pokonci, poklicala Vero in odhitela z njo k vratom.

Pred hišo se je ustavil avto, naglo in sunkoma, da so zaškripale zavore. Vinko je skočil na tla.

»Gospa Zora, pismo za vas!«

Njegov glas je bil tako razburjen, da je Zora vztrepetala.

»Kaj je?« je hripavo dahnila.

»Nič hudega — ne ustrašite se!«

Potegnil jo je za seboj in vsi trije so šli v sobo.

V soju luči je šele Zora videla, kako blede je njegov obraz. Pograbila ga je za rmo in ga stresla:

»Tak nikar me ne mučite, povejte mi, kaj je, saj vidite, da ne strpim več. Kakšno pismo? Odkod?«

»V Ljubljani sem dobil vašega očeta,« je rekel. »Hotel se je odpeljati k vam na Kregarjevo graščino. Povedal sem mu, kje ste, in rekel mi je, da pride v nekaj dneh sem. In ko se je že poslavljaj, mi je povedal, da je prišlo za vas neko pismo. Na naslovu je še vaše dekliško ime.«

»Odkod?« je hlastno vprašala.

»Pripravite se... Iz Rusije...«

»Iz Rusije?«

Kriknila je in se opotekla. Da je ni Vinko tisti mah prestregel, bi bila padla.

»Kje ga imate? Pokažite mi ga, hitro, hitro...«

Bila je blede kakor stena in vsa se je tresla. Vrtelo se ji je v glavi in zdelo se ji je, da se tla pod njo pogrezajo. Krčevito se je oklepala Vinkove roke, kakor bi se bala, da je ne bi zemlja požrla.

odvedel jo je k mizi in jo posadil v naslonjač. Ni se upirala, kakor bi bila brez volje. Samo ustnice so ji neprestano šepetale: »Pismo, pismo...«

Potem jo je rešil nestrpnega pričakovanja. Segel je v žep in potegnil iz njega pismo v zamazanem ovitku s polno pečatov in znamk. Hlastno mu ga je iztrgala iz rok in ga dvignila k luči. Roke so se je tresle kakor lističi trepetlike.

Vinko in Vera sta jo v strahu opazovala. Videla sta, kako so se ji široko odprle oči, ko je strmela v napol izbrisane črke njenega imena na ovitku. Nenadoma pa se ji je izvil iz grla krik, kakor ga še nista slišala, krik, ki jima je oledenil kri v žilah.

In potem se je njen obraz nenadoma pomiril. Nemo se je ozrla okrog sebe in njen pogled se je ustavil na prestrašenih obrazih Vinka in Vere. Potem pa ji je omahnila glava na roke in njeno telo je stresel krčevit jok.

Nista vedela, zakaj se joka, toda slutila sta. Čutila sta, da to ni jok žalosti in gorja, pre-dobro sta čutila.

Vera se je sklonila k njej:

»Zora, povej, kaj je, povej...«

Ob teh besedah je mlada žena dvignila glavo. Srečen nasmešek se je skrival med solzami, ki so jih v potokih lile iz oči.

»Vera, čuj,« je izdabila. »Branko ni mrtev... Piše mi...«

Ko je Vera začula te besede, ji je od presenečenja zastal dih. Niti besedice ni mogla reči. In Vinko takisto ne.

»On vam je pisal, o n? Torej še živi?«

In Vera jo je hlastno prijala za roko:

»Prečitaj kaj ti je pisal!«

Zora je vzela pismo v roke in dolgo se ni mogla odločiti, da bi ga odprla. Kakor bi se bala njegove vsebine, je gledala usodni ovitek. Potem je z drhtečo roko vzela nož in ga prerezala.

Vera in Vinko sta se v nestrpnem pričakovanju sklonila nad njo.

Pismo je bilo napisano z veliki okornimi črkami, in vendar so te črke izdajale, da jih je pisal človek, ki je nekdanj dostikrat imel pero v rokah, ki pa se je zdaj pisanja skoraj odvadil.

In vsi trije so brali:

»Draga Zora!

Pišem ti iz daljne dežele, da se bojim, da ne bo nikdar prišel čas, ki bi premostil tisoče milj, ki naju ločijo. Nikar se ne prestraši. Gotovo si mislila da sem umrl, da ležim tam, kjer jih počiva na tisoče, ki so morali pasti, ker jim usoda ni privoščila, da bi se še kdaj vrnili domov, v svoje kraje. Nisem mrtev, toda tako daleč sem, da ne vem, kdaj se vrnem k tebi. Sredi Sibirijske ti pišem to pismo. Nikdar nisem pričakoval, da bo prišel čas, ko ti bom lahko sporočil, da živim.

Danes je priletelo nad naš kraj letalo. Spustilo se je in pilotu bom dal to pismo Morda se mu bo posrečilo preleteti vso Sibirijo do Vladivostoka in tam oddati pismo In morda bo potem to pismo prišlo tebi v roke po mesecih in mesecih. Samo tega si želim in skoraj verjeti ne morem, da bi se moglo uresničiti. Prevečkrat me je usoda prevarala.

Takrat se nisem mogel vrniti. Ujeli so me Morda si to zvedela. Morda si zvedela tudi to, kdo je bil vsemu temu kriv. Ne bom ti pravil njegovega imena. Če se vrnem, bom sam obračunal z njim, če se ne vrnem, je vseeno. Tretje leto že teče, kar blodim po Rusiji. Moj zvesti prijatelj Janez je z menoj. Nekdanj mi je bil sluga. Če pride to pismo v tvoje roke, daj, stopi k njegovim staršem in jim povej, da njihov sin še živi.

Samo misel na tebe me je vodila po tej dolgi poti, sicer bi mi bilo obupati. Ne bi bil vzdržal. Zgroziti se moram, kadar pomislim na trpljenje, ki je za menoj in na težke preizkušnje, ki me še čakajo, preden pridem do morja. Če se mi takrat vsliči misel, da morda to ne bo nikdar resnica, da me utegne tik pred koncem udariti usoda, kakor me je že nešteto krat, me hoče obiti obup. Samo ti si mi takrat angel, ki bedi nad menoj in mi stoji ob strani v tem težkem boju.

Ti, samo ti! Misel nate me je ohranila, misel nate mi je pozdravila rane, misel nate me je gnala skozi širne z večnim snegom pokrite stepe, ki sem jih moral prehoditi preden sem prišel sem v rodovito kraje.

Pravijo, da je še za pol leta poti do morja. Pol leta! In potem dolge mesece po morju. Če bi vedel, da bom kdaj končal to pot, da se bom vrnil k tebi, bi mi bili ti meseci, dnevi, in leta, ki so že za menoj, bežni trenutki.

In če bi mogel vedeti, kje si ti, kje si ti? Od tistega trenutka, ko sem čital tvoje pismo, ki mi ga je potem ukradel oni, ki je vsega kriv, oni, ki mi je vzela tudi tvojo sliko, ki mi je bila več vredna kakor vsi zakladi sveta — mi le ena misel grize srce.

Kaj je z najinim otrokom? Le to bi rad vedel. Ali čaka mene, svojega očeta? Daj, poljubi ga, namestu mene in povej mu, da oče hrepeni po njem, da bi ga hotel objeti, pa ga ne more.

Tisoče besed bi ti še napisal, toda zunaj pred kolibo čujem brnenje motorjev. Letalo se odpravlja. Ko bi mogel poleteti z njim!

Čakaj me, kakor čakam jaz tebe. Moram se vrniti, hočem se vrniti, in takrat bo pozabljeno vse, kar sva morala pretrpeti oba. Kakor bi izbrisal. Tisoč poljubov bi ti dal za vsak trenutek trpljenja, za vsako solzo, ki si jo prelila radi mene, pa ne morem. Predaleč sem, dosti predaleč.

Branko.«

(Dalje prihodnjič)

Ženski vestnik

Kako gojimo oleander

Marsikdo se pritožuje, da mu oleander ne cvete, čeprav ima vse polno popja. Da ti bo oleander dobro uspeval, ga moraš predvsem dobro zalivati, posebno poleti, ker potrebuje mnogo vlage. Prav pomanjkanje vlage povzroča, da postane popje puhlo in se ne more razcvetiti.

Fina, črna vrtna zemlja ni za oleander, ker ima premalo hranljivih snovi za to rastlino, ki zelo hitro raste. Prava mešanica zemlje za oleander je ta-le: en del dobre vrtno prsti, en del preperle ilovnate zemlje, en del predelane ruševine, en del zdroba opeke in peska. V tako zmešani zemlji se oleander bujno razvija.

Poleti postavi oleander na zelo sončen prostor, ga dobro zalivaj in tudi večkrat dobro poskropi s postano vodo. Gnojiti ga je najbolje s kravjim gnojem, razredčenim z vodo. Tudi je treba vrhno plast zemlje večkrat zrahljati.

Pripomniti je še, da sta oleandrovo listje in cvetje zelo strupeni. Zato ju nikar ne devaj v usta.

Kako ravnaš, da ne boš predebel

Navadno laže odebelimo kakor shujšamo. Kdor je pretenek, naj izpije vsak dan v kakršnikoli obliki vsaj en liter mleka. Zlasti zvečer, preden gre spat, naj izpije kozarec vročega mleka. Dalje naj po obedu pije ribje olje (v poletni vročini ni zdrav). Za suhe ljudi je dobro, da mnogo spijo. Zato naj bodo v postelji devet do deset ur. Priporočati jim je tudi, da po kosilu nekoliko počivajo. Kdor pa je le preveč suh, naj vpraša za svet zdravnika.

Kdor je predebel, naj se varuje strovega masla in mleka, vendar naj ju ne opusti čisto, zakaj živcem, krvi in koži sta sirovo maslo in mleko potrebni. Čisto pa naj debeluhli opuste vse mastne jedi posebno pečeno meso, potem težke potice, torte in druge slaščice, čokolado in močnate jedi. Namesto tega naj uživajo presno ali dušeno sadje, ržen kruh in pražen črni kruh. Belega kruha naj ne jedo. Med jedjo nikar ne pij. Sicer pa smeš piti za žejo zdaj pa zdaj kozarec vroče limonade, ki ne sme biti oslajena. Vsako hranilo moraš dobro prežvečiti. Zjutraj, ko vstaneš, pij limonov sok v kozarcu vroče vode, zvečer pa, preden greš spat, izpij kozarec vroče vode brez primesti.

Gibanje, ki je pri podeželanu zapopadeno že v kmetijskem delu, pa je potrebno za suhe in za debele. Meščan, ki mnogo sedi, pa mora vsak dan malo telovaditi. Gibanje povzroča pri suhih tek, debelim pa jemlje preobilico masti.

Za kuhinjo

Cmoki. Pet, en dan starih žemelj zreži na drobne kocke. Polovico žemelj prepeči na žlici masti, stresl zraven še drugo polovico žemelj in zmešaj. V loncu pa raztepi četrt litra mleka in dve jajci, polij po žemljah, zmešaj in pusti tako pol ure. Nato primešaj šest dek moke in oblikuj srednje velike cmoke. Zakuhaj jih v slan krop in naj vro četrt ure. Kuhane poberi v skledo in daš nezabeljene k pljučkam.

Dobra marelična slaščica. Tri četrtinke kile marelic stresaš v krop za nekaj minut, ocediš in z lahkoto potegneš kožico z marelic. Nato odstraniš koščice in zrežeš na drobne koščke. Po marelicah otisneš sok ene limone in potreseš s četrtinko kile sladkorja v prahu. Marelice postavi za eno uro na hladan prostor. Nato nalij na marelice pol litra belega vina in četrt litra vode, previdno zmešaj in daj z opečenim kruhom ali keksi na mizo. Isto lahko pripraviš tudi iz breskev, češpelj, hrušk in drugega sadja.

Mešana sadna slaščica. Četrtno kile borovnic, četrtino kole marelic in četrtino kile breskev (koščice prej odstrani) drobno sesekljaš, posuješ s četrtjo kile sladkorja v prahu, sokom ene limone in malo količino cimta. Sadje premešaj in postavi na hladno za eno uro. V skledo daš rezine opečenega mlečnega kruha, poliješ po kruhu tri četrti litra svežega mrzlega mleka, na vrh pa nadevaš pripravljeno sadje.

Kozje mleko ni za dojenčke. O kozjem mleku se je že prej zmerom trdilo, da ni za dojenčke. Zdaj je preučil to vprašanje neki nemški zdravnik. Uspeh njegovih opazovanj potrjuje pravilnost starega naziranja. Tudi pri takih otrocih, ki so dobivali poleg kozjega mleka še materino, so nastale motnje v prehrani, slabokrvnost in manjša odpornost do nalezljivih bolezni. Nemški zdravnik naglašja, da s svojim dognanjem nikakor neče omalovaževati kozjega mleka, ki ima svojo redilnost za odrasle, nikakor pa ni priporočljivo za dojenčke.

Mezga iz rabarbare. Stebla rabarbare zreži na tri centimetre dolge koščke, jih pusti vreti v kropu pet do deset minut. Ko se malo shladi, pretlači skozi sito. Nato stehtaj in dodaj na kilo rabarbare pol kile sladkorja in kuhaj tako dolgo, da se zgosti. Še precej toplo napolni v steklenice, in ko se popolnoma shladi, najbolje šele drugi dan, zaveži. Ko daš rabarbaro kuhat, prilij samo malo vode, le toliko, da se ne prismoči, ker da rabarbara sama dosti tekočine. Kuhaj jo počasi in ne na prevročem štedilniku, da počasi zavre, ter jo pridno mešaj, da se ne prismoči. Ta mezga je zelo okusna in sliči po okusu mezgi od marelic. Rabarbara je zelo zdrava kot kompot, mezga ali špinača in jo pri nas vse premalo gojijo. Na vsakem vrtu bi morale rasti vsaj tri do štiri sadike. Rabarbara ne terja mnogo nege, le da ji pomladi dobro pognojiš in jo v vročini dobro zalivaš.

Praktični nasveti

Bukov pepel kot čistilno in gnojilo. Pepel presej in ga rabi za ribanje loncev. Ploščo štedilnika zmoči z vlažno krpo, vtakni krpo v pepel in ploščo zdrgni. Čudila se boš, kako se bo svetila. Ko ploščo zdrgneš s pepelom, jo samo dobro zbrisi s časopisnim papirjem. Iz bukovega pepela si lahko napravimo lug, s katerim peremo zelo umazano perilo. Naše stare mamice so prale perilo samo s pepelnim lugom, ker takrat še niso poznali umetnih sredstev za pranje. Bukov pepel je tudi zelo dobro sredstvo za gnojenje sobnih rastlin. Liter pepela stresl v primerno posodo, nalij 5 l vode nanj in pusti tako tri dni. Nato vodo odlij, prilij še enkrat toliko čiste vode in zalij lončnice. Tudi druga zelenjava, če jo zaliješ s pepelno vodo, zelo dobro uspeva. Posebno bujno pa uspeva vinska trta zalivana z lugom.

RADIO LJUBLJANA

od 6. do 12. avgusta

Nedelja, 6. avgusta: 8.00: Vesel nedeljski pozdrav (plošče). — 8.45: Napovedi in poročila. — 9.00: Prenos iz Ptuja: Slovenski ob priliki 700 letnice minoritskega samostana v Ptuj. — 10.30: Prenos iz Rogaške Slatine: Jubilejni koncert za 15letnico obstoja pevskega in prosvetnega društva »Sloge«. Sodelovalo bo 23 slovenskih pevskih društev. — 12.30: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). — 13.00: Napovedi. — 13.20: Duet harmonik (brata Goloba). — 15.00: Prenos koncerta iz Ptuja: Pevski nastop ptujskega in ljutomerskega pevskega okrožja pod vodstvom zveznega pevovodje, prosvetnega inspektorja Marka Bajuka. — 17.00: Kmetijska ura: Gospodarska navodila in tržna poročila. — 17.30: Prenos promenadnega koncerta iz Rogaške Slatine. — 18.30: Za dobro voljo (plošče). — 19.00: Napovedi in poročila. — 19.30: Citraški trio »Vesna«. — 19.40: Na-

cionalna ura: Spomini Save Tekelike (Veljko Petrovič). — 20.00: Citraški trio »Vesna«. — 20.30: Prenos simfoničnega koncerta iz Rogaške Slatine. — 21.30: Balalajke (plošče). — 22.00: Napovedi in poročila. — 22.15: Kmečki trio.

Ponedeljek, 7. avgusta: 12.00: Mojstri harmonike (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Klavirski koncert (dr. Danilo Svara). — 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Zanimivosti. — 19.40: Nacionalna ura: Jovan Skerlić, nacionalni javni delavec (Živorad Jovanović). — 20.00: Liszt: Ogrska rapsodija št. 2 (plošče). — 20.10: Mesečni slovstveni pregled (prof. France Vodnik). — 20.30: Za oddih (plošče). — 21.00: Prenos iz Luzerna: Simfonični koncert v okviru narodnega glasbenega festivala. — 22.00: Napovedi, poročila.

Torek, 8. avgusta: 12.00: Iz Mozartovega carstva (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Duet orglic in harmonike (Petan Ciril in Stanko Avgust). — 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Deset minut zabave. — 19.40: Nacionalna ura: Radič in jugoslovenstvo (Vojislav Radovanović). — 20.00: Godalni oktet igra... (plošče). — 20.10: Smotri in nameni narodnoobrambnega dela (prof. Rudolf). — 20.30: Prenos koncerta vojaške godbe iz Maribora. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Vsakemu nekaj (plošče).

Sreda, 9. avgusta: 12.00: Iz čeških operet (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Kitarski tercet (Stanko Prek, Josip Privšek in Maks Slovnik). — 14.00: Napovedi. — 18.30: Mladinska ura: Opazuj in poskušaj (prof. Adlešič). — 18.45: Veseli ritmi (plošče). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Slike iz narave (prof. France Pengov). — 19.40: Nacionalna ura: Radio v našem narodu (Jovan Malezanović). — 20.00: Lehar »Dežela smehljaja« (plošče). — 20.10: Žena in tvorniško delo (Zlata Pirnatova). — 20.30: Koncert Delavskega glasbenega društva. — 21.15: Violinski koncert Uroša Prevoraška (pri klavirju prof. Marjan Lipovšek). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Originalna švicarska godba (bratje Malenškovi).

Četrtek, 10. avgusta: 12.00: Poskočni napravi, veseli odmevi (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Šornov šramelkvartet. — 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Deset minut zabave. — 19.40: Nacionalna ura: Predavanje ministrstva za telesno vzgojo naroda. — 20.00: Chabrier: Espana, rapsodija (plošče). — 20.10: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 20.30: Šramelkvartet »Murnček«. — 21.15: Simfonični koncert na ploščah. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Narodne pesmi bo pel kvartet sester Stritarjevih (spremljal bo Stanko Avgust).

Petek, 11. avgusta: 12.00: Naše pesmi (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Melody jazz. — 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Poročila o izseljencih. — 19.40: Nacionalna ura: Problemi industrije v Sloveniji (Drago Potočnik, urednik). — 20.00: Adam: Če bi bil kralj, uvertira (plošče). — 20.10: Ženska ura: V življenju zaznamovani (Anica Lebarjeva). — 20.30: Akademski pevski kvintet in tamburaški septet. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 12. avgusta: 12.00: V venčku plošče bodo pele le okrogle, le vesele. — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: V venček plošče bodo pele le okrogle, le vesele. — 14.00: Napovedi. — 17.00: Otroška ura: a) Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgerson potoval z divjimi gosmi (povest v nadaljevanjih); b) Striček Matiček kramlja in prepeva. — 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Harmoniko solo bo igral Stanko Avgust. — 18.40: Razvoj in spreminjanje čustev (dr. Emil Hrovat). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.40: Nacionalna ura: Vajenci in pomočniki in razvitek naše trgovine in obrti (Trajko Gapič, učitelj). — 20.00: Poročila o zunanji politiki (dr. Kuhar). — 20.30: Prenos simfoničnega koncerta iz Rogaške Slatine. — 21.30: Za ples (plošče). — 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Vesel zaključek tedna (pevski koncert Štefke Korenčanove, na citre jo bo spremljal Vilko Skok).

GA ŽE POZNA

Sodnik: »Vi se pišete Miha Kljuka?«
 Obtoženec: »Da, gospod sodnik.«
 Sodnik: »Rodili ste se l. 1900. v Kačji vasi?«
 Obtoženec: »Da.«
 Sodnik: »Domovinsko pravico imate v isti vasi.«
 Obtoženec: »Gospod sodnik, kako je to, da me tako dobro poznate? Ali ste tudi vi iz Kačje vasi?«

ČUDNA BESEDA

Gervazij: »Pretekli teden sem se sprl s svojo ženo in od tedaj še ni spregovorila z menoj.«
 Protazij: »Ali bi mi mogel povedati, kakšno besedo si ji rekel?«

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

DVE NOVI PREŠI ZA SADJE

in eno točilo za med prodam. — Rudolf Jurman, Vinagorica, Trebnje na Dol.

POŠTENO DEKLE

ki zna kuhati, sprejemem k mali družini prvega septembra. Plača 125.- din. Kolar, učitelj, Križevci — Ljutomer.

VDOVEC

blagega, mirnega in treznega značaja, posestnik in obrtnik, želi poročiti gospodično ali vdovo brez otrok. Ponužbe na upravo »Domovine« pod »Zakonski mir 142«.

SODARSKI POMOČNIK

vojašćine prost — dobi takoj službo pri Marovtu Jošku, sodarju, Braslovće.

POSOSILO NA VKNJIZBO

menice, na hič v sreskih mestih, kakor tudi na kmečka posestva po 6% obrestih na dolgoročno odplaćilo nabavića Central, Tomičeva 7, Zagreb. Za odgovor priložite 3 din v znamkah.

THOMASOVA ŽLINDRA

se dobi pri Kmetijski družbi, Ljubljana.

1000 DIN ZASLUŽITE MESEČNO DOMA,

ako kupite ročni brzopletilni stroj. Dajemo material, prevzemamo blago. Pišite: »Anos«, Maribor.

HALO!

POZOR!

Poljedelci, trgovci, peki in mlinarji — dobro se prepričajte, preden si nabavite nov mlin! Za vas je edino zanesljiv originalni

IRUS mlin

najbolj cenjen in priporočan!

Sprejmejo se agilni in pošteni zastopniki!

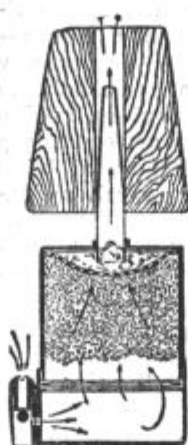
BOGOLJUB HARTLIEB

gen. zastopstvo Irus mlinov
 PODKOREN 1, p. Kranjska gora

NAGROBNE SPOMENIKE

starega pokopališća sv. Krištofa (in nove spomenike) po nizki cení dobíte, dokler traja zaloga, pri kamnoseku Kuno-varju Franju, pokopališće pri Sv. Križu v Ljubljani.

Radi velike vroćine bodite oprezni! Vaše vino varuje pokvarjenja

„KAISERJEV BISULFATOR“

Rešeni boste velike skrbi, ako si nabavite, in to takoj, nov konstruirani in patentirani »Kaiserjev bisulfator«, aparat za varovanje vin, da ne postanejo motna, da ne cikajo in se ne pokvarijo v načetić sodbh. Cena s priborom 40.— din.

MOTNO VINO in gošćo v sodu temeljito očistite in se izognete vsaki škodi, če si nabavite

KAISERJEV „ELKA“ FILTER

250.—, 360.—, 520.— dinarjev.

„BISULFATOR“

LJUDEVIT KAISER

lastnik veletrgovine vina in alkoholnih pijać L. R. C.

Zagreb, Kralja Petra 1

Zahtevajte takoj prospekte in navodila!

Pred leti je izšla v založbi Tiskovne zadruge v Ljubljani prof. dr. Ferda Kerna knjiga

PRVA POMOĆ PONESREĆENIM ŽIVALIM

in nekatera druga navodila lastnikom domaćih živali. — Knjiga ima 96 slik in 128 strani. Pisatelj knjige je bivši profesor za živinozdravstvo na višjem gospodarskem učiteljišću v Križevcić Knjiga je izšla tudi v srbohrvašćini in sicer v cirilici in latinici in sta že davno obe izdaji razprodane — V knjigi razpravlja pisatelj o sestavi živalskega telesa zdravić obkladkih, masiranju, o ranah, obvezah, pušćanju krvi, poškodbah živali, opeklini, zlomu kosti, koliki, napenjanju, sonćarici, zadušitvi, zastrupitvi, razkušćavanju itd. torej o stvarih, ki jih mora poznati vsak kmećki gospodar. — Knjiga služi res kot izvrsten svetovalec lastnikom domaćih živali, ako se te ponesrećijo ali jih napade kaka bolezen Naj bi bila ta knjiga res v vsaki kmećki hiši kot ućna knjiga starim in mladim živinorejcem! — Cena brošćirane knjige je izdatno znižana na 23 din (pošćtina 1 50 din). Naroća se pri Tiskovni zadruzi v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3 in v Mariboru, Aleksandrova cesta 13 150

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašće — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi strošći zredi svoje prašće. Zadošćuje že 1 zavitek za 1 prašća ter stane 1 zav. 6 din, po pošći 12 din, 3 zav. po pošći 24 din, 4 zav. po pošći 30 din. Mnogo zahvalnih pisem.

MOŠTOVA ESENCA MOSTIN

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi strošći pripravi izbornu, obstojno in zdravo domaćo pijaćo. Cena 1 stekli za 150 litrov din 20.—, po pošći din 35.—, 2 steklenici po pošći din 55.—, 3 steklenice po pošći din 75.—.

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor — Gosposka ulica 34.

OSTANKE in drugo ceneno blago, ki ga potrebuje delavec in kmet — dobíte ugodno

v Gorićarjevi trgovini za ostanke

v Ljubljani, Sv. Petra nasip 29-

to je v bližini Zmajskega mostu, za vodo, kjer je napis: »Ostanki in cenejše oblaćilno blago«. Ravnokar na zalogi velika množina ostanak dobrega blaga, meter od dinarjev 5.— naprej. Flanelaste rjuhe od 20.- din, odeje od 28.- itd.

„Proteza« Verovšćek & Ko.

Ljubljana, Křekov trg 10

(Tramvajska in avtobusna postaja nasproti Mestnega doma)

dobíte najcenejše in najboljše vsakovrstne ortopediće in bandažijske izdelke kot: umetne roke, umetne noge, ortopediće steznike, oporne aparate, ravno držalce, vložke za ploske noge, klinje in trebušne pasove, otrošće popkove bandaže iz gume, popkove bandaže za odrasle, suspenzorje, gumijaste nogaviće, gumijaste varovalke za kolena in ćlenke, povoje, vato, gaze, vsakovrstne terapićne pripomoćke in higijenske potrešćine

Lastne delavnice. Specialni oddelek za brušenje in niklanje kirurģićnih instrumentov.

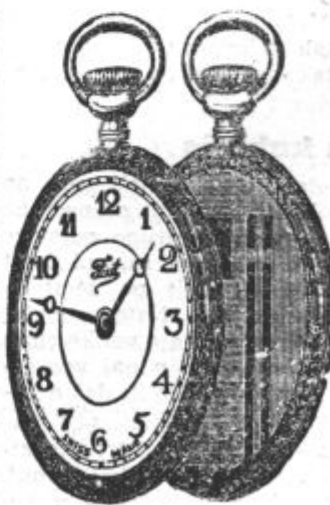
Za dame-damska postrešća.

BREZPLAĆEN ROUK V IGRANJU. ZAHTEVAJTE BREZPLAĆEN KATALOG. MEINEL-HEROLD MARIBOR 104

NOVOST!

SAMO DIN 49.50

St. 62.300 Anker-ura pravi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okrov s pisмено garancijo

Din 49.50

štev. 62.301 ista osvjetljenimi kazalci in številćnicu

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki vam ga pošlje mestnoj in pošćtine prosto

H. Sotner

Ljubljana 6
 Lastna protokolirana tovarna ur v Švic.

Po Sloveniji gre glas: »Domovina« je za nas